

Mukəddəs Kitab

Injil 21-kisim

«Petrus «1»»

© Mukəddəs Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyşurqə Kalam Tərijimisi»

Injil 21-kisim

«Petrus «1» »

(Rosul Petrus yazoqan birinqi məktup)

Kirix söz

Rosul Petrus uxbu hətni kimgə və nemə məxsət bilən yazoqan?

Hətning bexida u: «**Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya və Bitiniyə** elkiliridə **tərəkə yaxawatqan musapir bəndilərgə**» salam yollaydu. «**Tərəkə yaxawatqan musapirlar**» («diaspora») degən söz adəttə Asuriyə və keyinki Babil imperiyəsi tərəfliridin sürgün boləjan, andin Pələstingə kaytmay tarilip kətkən Yəhudiylar həkini kərsitidu. Biraq muxu yərdə biz bu sənəni kəqmə mənədə ixlitilgən, u barlıq etiqadqilarni kərsitidu, dəp karaymiz. Xundak kariximizning səwəbliri təwəndikidək: —

(1) 5:14də bu həttə «**Silərgə, yəni Məsihdə boləjan həmminglarəja amanlıq-hatirəmlik yar boləjay!**» dəp yezilidu. Bu hət pəkət Yəhudiylar etiqadqı jamaətlərgilə yeziləjan bolsa, bundak salam sənəni muwapıq bolmaytti. «**Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya və Bitiniyə**» degən yərlərdə Yəhudiylar və Yəhudiylar bolmiqan ixəngüqilərnin ayrım-ayrı yiqilixining həjiti yox idi, qünki ikki gurupponing ortaq tili, yəni ana tili grek tili idi.

(2) Petrusning ikkinqi hetimu ohxaxla bir guruppa kixilərgə yeziləjan bolup (1:1) u ularəja: «**Bizning Hudayimiz və Kutkuzəjuqimiz boləjan Əysa Məsihning həkkaniylik arqılıq biz bilən ohxax kimmətlik bir etiqadqa muyəssər qiləjanlarəja salam!**» degən ortaq bir ibarə bilən yazidu.

(3) Dərwəkə, həttiki bəzi ibarilərnəni Yəhudiylar etiqadqılar yaxıraq qünəttə (məsilən, «**Silər bolsanglar, Huda talləjan bir jəmət, xahənə bir kəhinlik, pak-mukəddəs bir əl, xundakla Əzigə aləhdə has boləjan bir həltursilər**», 2:9). Ləkin u okurmənlərnin ətmüxlirini tiləja aləjanda, butpərəslərik turmuxni ətküzgən Yəhudiylar əməslərgə muwapıq sənə qilidu, məsilən: —

«**Hudaning itaətmən pərzəntliri süpitidə, ilgiriqi əpəllik qəqlirənglərdikidək həwayi-həwəslərgə bərilmənglar**» (1:14)

«(Huda) **silərnəni karəngəquluktin Əzining tilsimat yoruklukəja qəqirəjan**» (2:9).

«**Burun silər bir həlkə həsəblənməytənglar, ləkin həzir Hudaning həlkəsilər**» (2:10). Asasiy jəhəttin bundak sənərlər Yəhudiylar əməs etiqadqıləja muwapıq kələtti.

«**Qünki künlirimizni yat etiqadsizlərnin iradisigə əməl kəlix bilən, yəni hərtürlük buzukqılıq-xəhwəniylik, nəps-həwəslər, hərəkəxlik, əyx-ixrət, məyhorluk və yirginlik butpərəsləriklər** (yat əlliklər) **iqidə ətküzginimiz kupayə qılar**» (4:3) (muxu yərdə u «biz» dəp eytkini bilən Petrus (Petrus Yəhudiylar, əlwəttə) «Mənmə ətkəndə silər Yəhudiylar əməslərgə ohxax gənəhkar boləjanidim» degəndək. U əzi butqə qəqunəjan əməs, əlwəttə («2Pet.» 3:15-16nimu kəring).

«Petrus «1» »

(4) Hət Silvanus (kışkartiloğan ismi «Silas») degən adəmning kōli arkilik əwətilgən. Silvanus rosul Pawlusning səpərdixi həm hizmətdixi bolōjanidi wə u Yəhudi y əməs boluxi mumkin (ismi Yəhudiylarningkigə ohximaydu). Silvanusning uxbu hətni yətküzüxkə məs'ul bolōjanliki bəlkim uxbu hətni qōbul kīlidiōqan jamaətlərnin sap Yəhudi y kərinaxlardin əməslikini kərsitixi mumkin.

(5) Petrusning bu birinqi wə ikkinqi hətliridə rosul Pawlus («Yəhudi y əməslərgə əwətilgən rosul»)ning təlimi oquq tilōqə elinidu, həttə nəkil kəltürilidu.

Əmdi Petrusning ikki hil kərinaxlar (Yəhudi y həm Yəhudi y əməslər)ni «tərkək musapir» degini kəqmə mənidi bolsa nemini kərsitidu? Xübhışizki, uning kəzdə tutkını ularning muxu dunyada tərkək musapir süpitidə bolōjanliki, əzlirining həkikiy yurti bolōqan jənnəttin yirək turōqanliki idi.

Hət rosul Petrusning «Asiya wə Bitiniyə»dikilər bilən bolōqan munasiwitini kərsitidu. Bir kizik yeri xuki, rosullar Pawlus wə Barnabas «Kiqik Asiya»din ətkəndə, Petrus tilōqə alōqan «Asiya wə Bitiniyə» degən jaylarōqə yətkəndə «**Muqəddəs Roh ularning Asiya əlkisidə səz-kalamni jakarlawkə yol qoymioqan**» («Ros.» 16:6-7) («Asiya əlkisi» Asiya wə Bitiniyəni əz iqiğə alidu). Nemixkə Huda Pawlus wə Barnabaskə «Asiya əlkisidə səz-kalamni jakarlawkə» yol qoymioqan? U allikaqan Əzining baxkə bir hizmətkari, yəni Petrusni dəl xu yərgə əwətkənmidu?!

Hətnin məksətləri

Biz Rəbbimiz tirilgəndin keyin Galiliyə kəlinin boyida Petrus bilən qandək səzləxkinini əslisək, xu qaqda Rəb üq kətim: «**Mənin qoylirimni** (dəmək, Manga əgəxkənlər) **bəkip bərgin**» degən əmrni uningōqə tapxuroqan. Bu həttə həkikiy bir bəkküqinin Hudaning həlkigə bolōqan iqini əqrətitxli, ularni riqəbtləndürüx wə əldəmqiliktin səkləxkə bolōqan əqmhorlukı enik kərinidu. Hətni qōbul kīlōqanlar türlik qiyinqiliklər wə ziyənkəxlərgə əqrəlōqəqkə, dəl xundək təsəlli wə riqəbtkə tolimu mohtaj idi.

Petrusning bu hətidə biz Məsihkə əgəxkūqilərnin bu dunyada — əzab-əqubət, təhmətlər, həkūmət bilən bolōqan ələqə, ər-ayallik wə əiliwi munasiwətlər, qullar bilən hojayinlarning munasiwiti, jamaəttə kərinaxlarning əzara munasiwitidə əzini qandək tutux kərəkliki toqrısidiqi yolyorukliri gūzəl əddiy til bilən ipədiləngən. Bularning həmmisini: «**jəninglarning kutquzuluxi**» degən bir səzgə iħqəmliyalaymiz (1:9). Bu ibaridə muħimi bizning Məsihdə gūnahlirimizning kəqürüm kīlinixi, xundəklə dozah otliridin kutuluximiz kəzdə tutulōqan əməs, bəlkı iqi dunyayimizning türlik sirtki bulōqaxlardin sap səklənix kəzdə tutulōqan; xundək bolōqanda, kəlbimiz Huda bilən ziq ələkidin muyəssər bolup, Uning üqün ix kīlip wə zəħnimizni iħlitip səz kīlāydiōqan bolimiz; hər birimiz Rəbning «məngip yürüwatkan roħiy ibadəthana»si (2:4-9), Uning qaytip kəlixigə təyyar turōquqisi bolimiz («2Pet.» 3:14). Petrusning orma həytida əz yurtdəxlirōqə: «**Əzüqlərnı bu burmilənoqan dəwrdin kutquzunqlar!**» degən dəwət səzlirini kəring («Ros.» 2:40).

Petrusning birinqi wə ikkinqi hətliridə insanning «jəni» yaki «iqi dunyasi»ning muħimliki toqrısida təkitlər bər (məsilən, «1Pet.» 1:9, 1:22, 2:11, 2:25, 4:19 («qoxumqə səz»imizni kəring), «2Pet.» 1:2-8, 3:11-14ni kəring).

Məzmun: —

1. Salam (1-bab 1-, 2-ayətlər)
2. Qımmətlik etikad, həqiqiy həyat və xan-xərəp (1-bab 3-12-ayətlər)
3. Pak-muqəddəslikdə yaxax (1-bab 13-ayəttin 2-bab 10-ayətkiqə)
4. Etikadqılarning məs'uliyətliri (2-bab 11-ayəttin 4-babkiqə)
5. Jamaətkə bolğan jekiləxlər (5-bab 1-11-ayətlər)
6. Ahirki salam (5-bab 12-14-ayətlər).

Petrus «1»

«Rosul Petrus yazoqan birinqi məktup»

1 ¹ Əysa Məsihning rosuli bolqan mənki Petrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya və Bitiniyə elkiliridə tarkaq yaxawatqan musapir bəndilərgə salam. ² Silər HudaAtining aldin bilgini boyiqə tallinip, Roh tərripidin pak-muqəddəs kılındinglar. Buningdin məxsət, silərnin Əysa Məsihning itaitidə boluxunglar və kəninin üstünglarqə sepilixi üqündur. Mehır-xəpkət və hatirjemlik silərgə həssiləp ata kılinoqay!

Hayatlik ümidi

³ Əzining zor rəhimdilliki bilən, Əysa Məsihning ölümündin tirilixi arqılık bizni yengidin tuqdurur, əlməs ümidkə nesiwə kılqan Rəbbimiz Əysa Məsihning HudaAtisioqə mubarak-mədhıylər ok ulqay! ⁴ Demək, silər üqün qiriməs, daqsız və solmas miras ərlərdə saklanmaqta. ⁵ Ahir zamanda axkarilinxkə təyyarlanqan nijat üqün, silər etiqadinglar bilən Hudaanın kudriti arqılık qoşdalmaktisilər. ⁶ Silər bu nijattin zor xadlinisilər — gərqə hazır zərür tepiloqanda silərnin hərhil sinaklar tüpəylidin kışkə waqit azab-okubət qekixinglarqə toqra kəlsimu. ⁷ Altun haman yokiip ketidioqan nərsə bolsimu, sapliki ot bilən sinilidu. Xuningqə ohxax altundin tolimu kimmətlik bolqan etiqadinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilən u Əysa Məsih qayta axkarilanoqan waqtida mədhıyə, xan-xərəp və izzət-hərmət kəltüridu.

⁸ Əysa Məsihni ilgiri kərüp bəkmioqan bolsanglarmu, Uni səyüp kədinglar; və həzirmu Uni kərməysilər, ləkin Uningqə yənıla etiqat kılıp kəlbınglar ipadiligəsüz xan-xərəpkə toloqan

1:1 «Əysa Məsihning rosuli bolqan mənki Petrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya və Bitiniyə elkiliridə tarkaq yaxawatqan musapir bəndilərgə salam» — «tarkaq musapirlar» toqruluk «Yakup»tiki «kırıx söz»imizni kəring. «Tarkaq musapirlar» — Asuriyənin və keyinki Babil imperiyəsindən baxlap, İsrailin on ikki kəbilisi dunyaning hərquysi bulung-puqaklırioqə tarkılıp kətkənidi. Pələstinqə qayıtp kəlməy, qət yərlərdə kəloqan Yəhudiylar «tarkaq musapirlar» (greq tilidə «diaspora») dəp atilatti. Ləkin muxu yərdə «tarkaq yaxawatqan musapir bəndilər» kəqmə mənədə ıxlitilidu, xundakla həttə tilioqə elinoqan jaylarda turuwatqan bərlək etiqadqılarnı kərsitidu, dəp karaymız (2:10ni kəring). — «Tarkaq yaxawatqan musapir bəndilər» bizningqə: (1) etiqadqılar bu dunyada həqiqətan musapir salahıyitidə yaxaydu. Ular yurtimiz muxu yərdə əməs, jənnəttə bolidu, dəp bilidu; (2) etiqadqılar yər yüzidiki yurtlarning kəpinqisidə kəp sanlıknı təxkil kılmaydu, bəlkı tarkaq «kikiq bir pada»dək yaxawatidu, degənni kərsitidu. «Kırıx söz»imiznimu kəring.

1:1 Yəq. 1:1.

1:2 «Silər HudaAtining aldin bilgini boyiqə tallinip, Roh tərripidin pak-muqəddəs kılındinglar» — «Roh» muxu yərdə Hudaanın Muqəddəs Rohını kərsitidu. «Buningdin məxsət, silərnin Əysa Məsihning itaitidə boluxunglar və kəninin üstünglarqə sepilixi üqündur» — «Əysa Məsihning kəninin üstünglarqə sepilixi»: — demək, Əysa Məsihning kəni «Təwrat dəwri»diki kurbənlıqlarning kənəkə, ədəmning bədinı üstigə əməs, bəlkı etiqad kılqoquqlarning wıjdan-kəlbigə sepilidu, xuning bilən gınahlıridin pak bolidu («Yəx.» 52:15 və ızahatını, «İbr.» 9:13, 12:24ni kəring).

1:2 Rim. 1:7; 1Kor. 1:3; Gal. 1:3; Əf. 1:2; 2Pet. 1:2; Yəh. 2.

1:3 Rim. 6:23; 1Kor. 15:20; 2Kor. 1:3; Əf. 1:3; Yəq. 1:18.

1:4 Kol. 1:5; 2Tim. 1:12.

1:6 Rim. 5:3; İbr. 10:37; 1Pet. 5:10; Yəq. 1:2.

1:7 «Altun haman yokiip ketidioqan nərsə bolsimu, sapliki ot bilən sinilidu. Xuningqə ohxax altundin tolimu kimmətlik bolqan etiqadinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilən u Əysa Məsih qayta axkarilanoqan waqtida mədhıyə, xan-xərəp və izzət-hərmət kəltüridu» — okurmenlərgə ayankı, altunınnin sapliki yaki həqiqiy ikənliki ot bilən ispatlinidu. Huda etiqadimizning həqiqiy yaki həqiqiy əməslikini bilidu, əlwəttə, ləkin Əzining xan-xəripı həmdə bizni bu jəhəttə hatirjem kılıx üqün bizni hərhil sinaklarqə uqritidu. Muəllip muxu sinaklar toqruluk eytkən bolsimu, ularning etiqadidin guman kılqan əməs, əksiqə 8-ayəttə ularning etiqadioqə ıxənqini bildürüp, dərwəkə həqiqiy, sap ikənlikini enik kərsitidu.

— «Etiqadinglar... mədhıyə, xan-xərəp və izzət-hərmət kəltüridu» — muəllip muxu yərdə bu «mədhıyə, xan-xərəp və izzət-hərmət» kimgə bolidioqanlıqnı oquq kərsətməydu. Bizningqə etiqadimiz sinilixi arqılık «mədhıyə, xan-xərəp və izzət-hərmət»ni həm Rəb Əzigə həm bizlərgimü kəltüridu. Qünki etiqadimiz sinaktın ötküzülsə, bu Hudaanın xəpaiti həm küq-kudritidinla bolidu, xundakla buning arqılık uning xəpaiti həm kudriti roxan bolidu və Hudaanın uluqlıkoqə ispat bolidu (5-ayətni kəring).

1:7 Yəx. 48:10; 1Kor. 3:13; Yəq. 1:3; 1Pet. 4:12.

huxallik bilən yayraydu.⁹ Xuning bilən silər etikadlarning nixani, yəni jeninglarning nijatioğa muyəssər boluwatisilər.¹⁰ Silərgə ata kilinoğan bu mehir-xəpəkətni aldın eytkan ilgiriki pəyoğəmbərlər bu nijat-kutkuzulux toqrisida təpsiliy izdəngən, uni qūxinixkə tirixkanıdi.¹¹ Ular da boləğan Məsiḥning Rohi ularəğa Məsiḥ kəlgüsida tartidioğan azab-oqubətlər wə bular-din keyinki kelidioğan xan-xərəplər toqrisida aldın'ala məlumat berip bexarət kəltürginidə, ular bu ixlarning kəndək yol bilən wə qaysi zamanda yüz beridioğanliki üstidə izdəngən.¹² Xuning bilən ularəğa bu ixlarni aldın eytixi ular əzliri üqün əməs, bəlki silərnin hizmitinglarda boləğan, dəp ayan kilinoğan. Əmdi bügünki kündə bu ixlər ərxin əwətilgən Mukəddəs Rohning küqi bilən silərgə hux həwərnə yətküzgüqilər arqilik silərgə jakarlandi. Həttə pərixtilərnu bu ixlarning tegi-təktini səpsəlip qūxiniwelixkə təlpünməktə...

Pak yaxanglar

¹³ Xunga, zəhinliringlarning belini baqlap, əzünglarni səgək-salmaq tutunglar, ümidinglarni əysa Məsiḥ kayta kəringən künidə silərgə elip kelidioğan bəht-xapaətkə pütünləy baqlanglar...

¹⁴ Hudaning itaətmən pərzəntliri süpitidə, ilgiriki oqapillik qaoqliringlardikidək həwayi-həwəslərgə berilmənglar. ¹⁵ Əksiqa, silərnə qakiroquqi pak-mukəddəs boləğanəğa ohxax barlik yürux-turuxinglarda əzünglarni pak-mukəddəs tutunglar. ¹⁶ Qünki mukəddəs yazmilarda: «Pak-mukəddəs bolunglar, qünki Mən pak-mukəddəsturmən» dəp hatiriləngən.

¹⁷ Silər dua kiləninglarda kixilərnin hər birinin ix-hərikitigə qarap yüz-hatirə kılmay Sorəq Kiləuqini «Ata» dəp qakiridikənsilər, undəktə bu dunyada musapir bolup yaxawatқан wəktinglarni Uning qorqunqida ətküzünglar. ¹⁸ Qünki silərgə məlumki, silər ata-bowiliringlar tərripidin silərgə kəlduruloğan əhmiyətsiz turmuxning kulluqidin azad boldunglar. Bu, kimmitini həman yökətidioğan altun yaki kümüxtək nərsilərnin təlimi bilən boləğan əməs, ¹⁹ bəlki kimmətlik kəni bilən, yəni kəm-kütisiz wə daqsiz kəza kəbi Məsiḥning kimmətlik kəninin bədiligə kəldi. ²⁰ U dərwekə dunya apiridə kilinixtin ilgirila Huda tərripidin xu süpitidə tonuloğan,

1:8 Yh. 20:29.

1:9 «Xuning bilən silər etikadlarning nixani, yəni jeninglarning nijatioğa muyəssər boluwatisilər» — muxu ayəttin enik kərgili boliduki, nijatning hazır nətijisi həm mewisi bar həmdə kəlgüsida (5-ayəttə) Məsiḥ kayta kəlgəndə təhimu mukəmməllixidu (nijatning kəlgüsidi bəht-bərikətliri bolsa gunəhning hər kəndək təsiridin azad bolux, yəngi təndə boluxni əz iqiğə alidu). Muxu yərdə «jeninglarning nijati» bəlkim adəmnin iqi dunyasini kərsətidu, demək, adəmnin oy-pikir, həssiyətliri wə mijəzinin gunəhning təsiridin azad boluxini kərsətidu.

1:10 Yar. 49:10; Dan. 2:44; Həg. 2:8; Zək. 6:12.

1:11 «Ular da boləğan Məsiḥning rohi ularəğa Məsiḥ kəlgüsida tartidioğan azab-oqubətlər wə bular-din keyinki kelidioğan xan-xərəplər toqrisida aldın'ala məlumat berip bexarət kəltürginidə, ular bu ixlarning kəndək yol bilən wə qaysi zamanda yüz beridioğanliki üstidə izdəngən» — «kəndək yol bilən» dēgənnin bəxkə birhil tərijimi «kimning wujudidə». Bu ayəttin xu roxənk, Məsiḥ tēhi dunyaəğa kəlmigini bilən, Təwrəttiki pəyoğəmbərlərnin bexarət bərxə Uning Rohi arqilik boləğan; Məsiḥning Rohi ular da tursimu, ularning Məsiḥning kimliki yaki toluq saləhiyiti toqrulux həwiri mijməl yaki yəq dəyarlik idi.

1:11 Zab. 22:6; Yəx. 53:3; Dan. 9:24.

1:12 «Xuning bilən ularəğa bu ixlarni aldın eytixi ular əzliri üqün əməs, bəlki silərnin hizmitinglarda boləğan, dəp ayan kilinoğan» — «bu ixlər» dēgənlə pəyoğəmbərlər aldın'ala eytkan Məsiḥning əlumi (azab-oqubətliri) arqilik boləğan barlik nijatlik ixlər, jümlidin «Mukəddəs Rohning küqi bilən» hux həwərnə yətküzüxn kərsətsə kərak.

1:12 Ros. 2:4; Əf. 3:10.

1:13 «Ümidinglarni əysa Məsiḥ kayta kəringən künidə silərgə elip kelidioğan bəht-xapaətkə pütünləy baqlanglar» — «pütünləy baqlanglar» dēgənnin bəxkə hil tərijimi: «ahiroqığə baqlanglar».

1:13 Luğa 12:35; Əf. 6:14.

1:15 Luğa 1:75.

1:16 Law. 11:44,45; 19:2; 20:7.

1:17 Qan. 10:17; 2Tar. 19:7; Ayup 34:19; Ros. 10:34; Rim. 2:11; Gal. 2:6; Əf. 6:9; Kol. 3:25.

1:18 «həman kimmitini yökətidioğan altun yaki kümüxtək nərsilər» — grek tilidə «həman qiriydioğan altun yaki kümüxtək nərsilər».

1:18 1Kor. 6:20; 7:23.

1:19 Ros. 20:28; İbr. 9:12; Wəh. 1:5.

«Petrus «1» »

hazir U zamanlarning muxu ahirki waqitlirida siler üqün bu dunyaoğa ewätilip axkara kilindi..

²¹ Siler Uning arkilik Uni elümdin tirildürüp, Uningoğa xan-xerap bərgən Hudağa etikad kiliwatisiler. Hudaning xuni kilöqini etikadinglar wə ümidinglar Özigə baqlansun üqündur..

²² Siler həqiqətkə itaət kilöqanliqların kəlbınglarnı paklap, qerındaxlarnı səyidiöqan sahtisiz mehir-muhabbətke kirixtinglar; xunga, bir-biringlarnı qın kəlbınglardın kızöqın səyünglar..

²³ Qünki siler yengiwxatın tuöquldunglar — bu qirip ketidiöqan uruk arkilik əməs, bəlki qırımas uruk, yəni Hudaning həyatıy küqkə igə wə mənggü turidiöqan söz-kalami arkilik boldi..²⁴ Qünki huddi muqəddəs yazmılarda yezilöjindək:

«Barlık ət igiliri ot-qəptur, halas,
Ularınq barlık xan-xəripi daladiki gülgə ohxax;
Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu,»

²⁵ Bırak Rəbning söz-kalami mənggügə turidu!»

Silərgə yatküzülgən hux həwərdə jakarlanöqan söz-kalam dəl xudur..

2¹ Xuning üqün siler barlık rəzillik, barlık məkkarlık, sahtipəzlik, həsəthorluk wə həmmə təhməthorluklarnı taxlap,²⁻³ Rəbning mehrıbanlıkını tetip bilgenikənsilər, huddi yengi tuöquloğan bowaqlardək bolup Hudaning söz-kalamidiki sap sütkə təxna bolunglar. Buning bilən, siler nıjatning kamalitigə yetip esisiler..

⁴ Əmdi siler Uningoğa, yəni adəmlər tərıpidin ərziməs dəp taxlinip, lekin Huda tərıpidin tallanöqan wə kədirləngən tirik tax Bolöquqıning yenioğa kelip.⁵ siler özünglarmu tirik taxlar süpitidə bir röhıy ibadəthana kılınixkə, Əysa Məsih arkilik Hudani hursən kılidiöqan röhıy

1:20 «U zamanlarning muxu ahirki waqitlirida siler üqün bu dunyaoğa ewätilip axkara kilindi» — «zamanlarning muxu ahirki waqitliri» degənlik Əysa Məsihning birinqi kətim bu dunyaoğa kelixidin tartip, ikkinqi kətim kelixigiqə bolöqan waqit, yəni «İnjil dəwri»ni kərsitidu.

1:20 Rim. 16:25; Əf. 1:9; 3:9; Kol. 1:26; 2Tim. 1:9; Tit. 1:2.

1:21 Ros. 2:33; Fil. 2:9.

1:22 Rim. 12:10; Əf. 4:3; İbr. 13:1; 1Pet. 2:17.

1:23 «Qünki siler yengiwxatın tuöquldunglar — bu qirip ketidiöqan uruk arkilik əməs, bəlki qırımas uruk, yəni Hudaning həyatıy küqkə igə wə mənggü turidiöqan söz-kalami arkilik boldi» — muxu yərdə «qirip ketidiöqan uruk» degənnıng mənisi bəlkim «haman elüp ketidiöqan insanlar (qirip ketidiöqan ət igiliri)»ni kərsitixi mumkin — demək, həqkim etikadqi bolöqan ata-anisidin yaki məlum millətin (məsilən, Yəhudiylərdin) tuöquloğanlıkı bilən yengi həyatka erixməydu. Hər adəm əzi etikad bilən «qayta (yengidin) tuöquluxı» kerəktur.

1:23 Yaq. 1:18; 1Yuha. 3:9.

1:24 Yax. 40:6-8; 1Kor. 7:31; Yaq. 1:10; 4:14; 1Yuha. 2:17.

1:25 «Barlık ət igiliri ot-qəptur, halas, ularning barlık xan-xəripi daladiki gülgə ohxax; ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu, bırak Rəbning söz-kalami mənggügə turidu!» — bu sözlər «Yax.» 40:6, 8 (LXX)tin nəkil kəltürülgən.

2:1 Mat. 18:3; Rim. 6:4; 1Kor. 14:20; Əf. 4:23; Kol. 3:8; İbr. 12:1.

2:2-3 «Rəbning mehrıbanlıkını tetip bilgenikənsilər» — «Zəb.» 34:8.

2:4 «Əmdi siler Uningoğa, yəni adəmlər tərıpidin ərziməs dəp taxlinip, lekin Huda tərıpidin tallanöqan wə kədirləngən tirik tax Bolöquqıning yenioğa kelip...» — «tirik tax Bolöquqi» Əysa Məsihni kərsitidu, əlwəttə. U Hudaning salmaqqi bolöqan ibadəthanisining tirik ul texitur. Barlık etikadqılar Uning üstigə selinip həmdə Uning bilən baqlinip «Hudaning tirik, künmu-kün əsüwatqan (röhıy) ibadəthanisi» boluxkə qurulumakta.

2:2-3 Zəb. 34:8

2:4 «Əmdi siler Uningoğa, yəni adəmlər tərıpidin ərziməs dəp taxlinip, lekin Huda tərıpidin tallanöqan wə kədirləngən tirik tax Bolöquqıning yenioğa kelip...» — «tirik tax Bolöquqi» Əysa Məsihni kərsitidu, əlwəttə. U Hudaning salmaqqi bolöqan ibadəthanisining tirik ul texitur. Barlık etikadqılar Uning üstigə selinip həmdə Uning bilən baqlinip «Hudaning tirik, künmu-kün əsüwatqan (röhıy) ibadəthanisi» boluxkə qurulumakta.

2:4 Əf. 2:20.

«Petrus «1»»

kurbanliklarni sunidigan mukaddas kahin kataridikilar boluxka quruluwatisilar; ⁶ Qunki mukaddas yazmilarda mundaq deyilgan: —

«Mana, tallanoqan, kadirlangan burjak ul texini Zionoqa koydum.
Uningoqa etikaq kiloquqi harkim hargiz yerga qarap qalmaydu»..

⁷⁻⁸ Emdi etikaq kiloquqi bologan silerga nisbatan taxning kadiri bolidu. Lekin Uningoqa etikaq kilmaydiganlaroga nisbatan U mukaddas yazmilarda deyilginidek boldi: —

«Tamqilar arzimäs döp taxliwätken bu tax,
Burjak ul texi bolup tiklendi!»,
Wə: — «Bu tax kixilergə putlikaxang tax,
Adəmni yikıtıdıoqan qoram tax bolıdu».

Qunki muxundaq kixilar Hudaning söz-kalamioqa itaät kilmasliki tüpəylidin putlixip yikilidu; ularning bundak boluxi aldın bekitilgöndür..

⁹ Lekin siler bolsanglar Huda tallioqan bir jəmət, xahana bir kahinlik, pak-mukaddas bir əl, xundakla Özigə alahidə has bologan bir həkşilər; buning məqsiti, silərni qarangoşuluktın Özining tilsimat yoruklukioqa qakiroquqining pəzilətlirini namayan kilixinglardin ibarət..

¹⁰ Burun siler bir həkş hesablanmaytinglar, lekin hazır Hudaning həkşilər; burun Hudaning rəhim-xəpkitigə erixmigenidinglar, lekin hazır erixtinglar..

Hudaning sadıq hizmətkarliri bolunglar

¹¹ İ söyümlüklirim, silər bu dunyaoqa musapir wə mehmandursilər, silərdin ötünümənki, roş-qəlbinger bilən qarxilixidigan ətliringlardiki nəps-xəhwətlərdin özünqlarni yirak tutunglar..

¹² Yürüş-turuxunglar etikaqsızlar arisida esil-pəzilətlilik bolsun. Muxundaq kiloqanda, gərqa ular silergə yamanlık kiloquqilar döp təhmət kışimu, döl təhmət kiloqan ixlarda silərning yaxhi

2:5 «siler özünqlarmu tirik taxlar süpitida bir rohiy ibadəthana kilinixka, Əysa Məsiş arkilik Hudani hursən kilidigan rohiy kurbanliklarni sunidigan mukaddas kahin kataridikilar boluxka quruluwatisilar» — «rohiy kurbanliklar» koy-kalilardin əməs, bəlki Hudaoqa sunoqan rəhmət-madhiyilər wə hizmitidiki ixlar, xundakla baxkilaroqa kərsətkən mehirmuəbbət, həyr-sahawətlilik ixlardin bolidu.

—«Mukaddas kahinlik kataridikilar» «Lawiyalar»din bologan kahinlik əməs, yengi əhdigə baqlanoqan rohiy kahinlik tüzümidin bolidu.

2:5 Rim. 12:1; İbr. 3:6; 12:28; Wəh. 1:6; 5:10.

2:6 «Mana, tallanoqan, kadirlangan burjak ul texini Zionoqa koydum. Uningoqa etikaq kiloquqi harkim hargiz yergə qarap kalmaydu» — «Yəx.» 28:16ni kəring. «Zion» — Qədimki İsrailning paytəhti, Yerusalemnig yənə bir atilixidur.

2:6 Yəx. 28:16.

2:7-8 «əmdi etikaq kiloquqi bologan silergə nisbatən taxning kadiri bolidu» — yaki, «Bu ul texi etikaq kiloqan silergə nisbatən kimmətlikdur». «Tamqilar ərzimäs döp taxliwätken bu tax, burjak ul texi bolup tiklendi!», wə: — «Bu tax kixilergə putlikaxang tax, adəmni yikıtıdıoqan qoram tax bolidu» — «Zəb.» 118:22, «Yəx.» 8:14.

2:7-8 Zəb. 118:22; Mat. 21:42; Ros. 4:11; Rim. 9:33; Yəx. 8:14.

2:9 «lekin siler bolsanglar Huda tallioqan bir jəmət, xahana bir kahinlik, pak-mukaddas bir əl, xundakla Özigə alahidə has bologan bir həkşilər; buning məqsiti, silərni qarangoşuluktın Özining tilsimat yoruklukioqa qakiroquqining pəzilətlirini namayan kilixinglardin ibarət» — «Mis.» 19:5-6, 23:22 (LXX), «Yəx.» 43:20-21, «Mal.» 3:17ni kəring.

2:9 Mis. 19:5; Qan. 7:6; 14:2; 26:18; Əf. 1:14; Wəh. 1:6; 5:10.

2:10 «Burun siler bir həkş hesablanmaytinglar, lekin hazır Hudaning həkşilər; burun Hudaning rəhim-xəpkitigə erixmigenidinglar, lekin hazır erixtinglar» — «Həx.» 1:6-9, 2:23ni kəring.

2:10 Həx. 2:1; 2:25; Rim. 9:26.

2:11 «silərdin ötünümənki, roş-qəlbinger bilən qarxilixidigan ətliringlardiki nəps-xəhwətlərdin özünqlarni yirak tutunglar» — grek tilida «roş-qəlb» muxu yərdə «jan» bilən ipadilinidu.

—«Ətliringlardiki (yaki pəkət «ətlərdiki») nəps-xəhwətlər» — okurmanlarning esidə barki, İnjlida «ət» bolsa adəttə «gunahning qoralı», yəni gunah ətlirimizni qoral kilip u arkilik bizni azduridiganlikni wə baxkuridiganlikni kərsitidu. «Rimliklaroqa»diki «kirix səzi»ni kəring.

2:11 Rim. 13:14; Gal. 5:16.

aməllirlinglaroşa qarap, Hudaning ularni oyoqitip yoklaydioşan künidə uni uluqlixi mumkin..
¹³⁻¹⁴ Xunga Rəbning hərmittidə insanlar arisidiki hərbiir həkimiyyətning tüzümigə, məyli əng yukiri mənəşəptiki padixahşə bolsun yaki u təyinligən həkukdarlaroşa bolsun boysununqlar. Qünki bu həkukdarlar padixahşə tərpidin yaman ix kıləuqılarni jazaşa tartix, yahxi ix kıləuqılarni hərmətkə sazawər kılilx üqün təyinlängəndur..¹⁵ Qünki Hudaning iradisi xundakki, yahxi aməllirlinglar bilən nadan adəmlərning orunsiz xikayətlirini tuwaqlaxtur..¹⁶ Silər ərkin-azad boləşininglar bilən, bu ərkinlikinglarni yamanlik kılilxning bahanişi kılıwalmanglar, bəlki Hudaning kuli süpitidə bolup..¹⁷ Barlik insanlarni hərmətlənglar, etiqađqi qerindaxliringlaroşa mehir-muəbbət kərsitinglar, Hudadin kərkunglar, padixahşni hərmətlənglar..

Əysa Məsiş səwr kılilxning ülgisidur

¹⁸ Kullar, hojayinliringlaroşa toluk kərkunq bilən boysununqlar — yaloşuz mehirban wə hux peil hojayinlaroşila əməş, bəlki terikkək hojayinlaroşimu boysununqlar..¹⁹ Qünki əgər birsi Huda aldida pak wijdanlik bolux üqün nahək azab-okubət qəksə həmdə bularoşa səwr-takət kılilşə, bu Hudani hursən kılıdu..²⁰ Qünki əgər silər gunahşə ötküzüp, tegixlik uruloşininglarda, uningoşa bərdaxlik bərsənglar, buning mahtanoşudək nemisi bar! Lekin yahxi ixlarni kılıp azab-okubət qəksənglar həmdə uningoşa bərdaxlik bərsənglar, u Hudani hursən kılıdu..²¹ Qünki silər dəl xuningoşa qakırildinglar. Qünki Məsişmu silər üqün azab-okubət qekip, silərni Özining izidin mangsun dəp, silərgə ülgə kıldurdi..²² «U gunahşə sadir kılıp bakmioşan, Uning ayoşidin

2:12 «Yürüş-turuxunglar etiqađsızlar arisida esil-pəzilətlilik bolsun» — «etiqađsızlar» muxu yərdə «yat əlliklər» yaki «yat əllər» dəğən səz bilən ipadiliniđu. Adəttə bu səz «Yəhudiş bolmioşan əllər»ni kərsitidu, lekin muxu yərdə kəqmə mənida ixlitilidu. «Muxundak kıləşanda, gərqə ular silərgə yamanlik kıləuqılər dəp təhmət kılısimu, dəl təhmət kıləşan ixlarda silərning yahxi aməllirlinglaroşa qarap, Hudaning ularni oyoqitip yoklaydioşan künidə uni uluqlixi mumkin» — «Hudaning oyoqitip yoklaydioşan kün» dəğənlik grek tilida «yoklax kün» dəğən səz bilən ipadiliniđu. Hudaning adəmnə «yokləşanda» ikki hil nətişining biri bolidu: (1) bəht-bərikət, Huda xapaitini alahidə kərsitip, insanni towa kılilxşə oyoqitidu; (2) Huda adəmnəgunahşilirini jazalaydu.

–Muxu yərdiki nətişə yahxi boləşaqşə, «oyoqitip yoklax» dəp tərijimə kılduk.–

2:12 Mat. 5:16; Luğa 1:68; 19:44; Rim. 12:17; 2Kor. 8:21; Fil. 2:15; Tit. 2:8; 1Pet. 3:16.

2:13–14 Rim. 13:1; Tit. 3:1.

2:15 Tit. 2:8.

2:16 «Silər ərkin-azad boləşinglar bilən,...» — bizningqə, xübhışizki, rosul Petrus muxu yərdə Rəb Əysaning «Mat.» 17:24-27də əziğə yətkən seşilrini əslitidu. «Kəşumqə səz»imizni kəşüng. «bu ərkinlikinglarni yamanlik kılilxning bahanişi kılıwalmanglar» — grek tilida «bu ərkinlikinglarni yamanlik kılilxning nikabi kılıwalmanglar». «bəliki Hudaning kuli süpitidə bolup,...» — «Hudaning kuli» toşşirida: — oqurmənərgə enikki, Təwrat-injil boyiqə Hudaning kullukida bolux adəmnəgunahşilirini kərsitidu, əz ihtiyarlik bilən bolmisa «Hudaning kullukida bolux» həşəblanmaydu. Hudaning kullukida bolux insanlaroşa nisbətən uluq imtiyazdin ibarəttur. Qünki Məsiş kəp yərlərdə «Pərwərdigarning kuli» dəp atilidu (məsilən, «Yəx.» 42:1də wə baxşə kəp yərlərdə). Təwrat, Yəxaya pəyoşəmbəşning kitabidiki «Pərwərdigarning kuli» toşşiruluk bəxəşətlərni kəşüng).

2:16 Yh. 8:32; Rim. 6:18; Gal. 5:1.

2:17 «Hudadin kərkunglar, padixahşni hərmətlənglar» — Hudaning kərkunq bilən həkumdarlarni hərmətləş pəkət insanlardin kərkunq bolidu, halas. Məsilən, rosul Petrusning «Ros.» 4:19də hatiriləngən seşilrini kəşüng.

2:17 Mat. 22:21; Rim. 12:10; Əf. 4:3; Ibr. 13:1; 1Pet. 1:22; 5:5.

2:18 «Kullar, hojayinliringlaroşa toluk kərkunq bilən boysununqlar» — «kullar» dəğən səz muxu yərdə həm kullarni həm əy hizmətkərlirini əz iqiğə alidu.

–«toluk kərkunq bilən boysununqlar» — «toluk kərkunq bilən» dəğən seşlər grek tilida «barlik kərkunq bilən» dəğən bilən ipdiliniđu. Mənisi xübhışizki, kullarning hojayinlirini hərmətləşidə Hudadin kərkunqning türtkisi boluxi kəşək. Məsilən, «Kol.» 3:22 wə «Əf.» 6:5-7ni kəşüng.

2:18 Əf. 6:5; Kol. 3:22; 1Tim. 6:1; Tit. 2:9.

2:19 «əgər birsi Huda aldida pak wijdanlik bolux üqün nahək azab-okubət qəksə...» — buning ikki mənisi boluxi mumkin: — (1) bu adəmnəwijdanlik kəşiklik məlum bir ixning Hudaning iradisi ikənlikini bilip, bu yahxi ixşə əməl kılıdu, lekin hojayini yahxi kıləşini qüxəməylə uni jazalaydu; kıl bu nahəklikşə səwr-takət kılıdu; (2) kıl-hizmətkər hizmitini yahxi, puhta kılısimu, hojayin bəşibir uningoşa kəşal muamilə kılıdu.

–Kıl-hizmətkər kərkunqşin əməş, bəlki Hudani hursən kılilx üqün, Həmmigə Qadırning Əzi bu yaman ixləroşa Əz yahxi məşəşiləri bilən yol kəşəşanlikioşa iman kəltürüp, bu yaman muamiləşə səwr-takət kılıp qıdap, hojayinini kəşirəwətidu.

2:19 Mat. 5:10.

2:20 1Pet. 3:14; 4:14.

2:21 Yh. 13:15; Fil. 2:5; 1Yuh. 2:6.

heqkandak aldamqilik-yaloqanqilikmu tepilmas»..²³ U haqaratlenginida, til kayturmaytti. Azab-okubet qakkanda, U heq tahdit salmaytti; aksiq, Ozini adil hokum qikaroquqining kollirioqa tapxuratti..²⁴ U Ozi bizning gunahqa nisbatan olup, haqqaniylikqa nisbatan yaximiz uqun yaoqaj tuwructa gunahlimizni zimmisiga aldi; silor Uning yariliri bilon xipa taptinqlar..²⁵ Qunki burun silor qoylardak yoldin ezip kotkansilar, lekin hazir jeninglarning padiqisi ham yetakqisining yenioqa kaytip keldinglar..

Ər-ayallik munasiwət

3¹⁻² Xuningoqa ohxax, i ayallar, silor ərliringlaroqa boysununglar. Xundak kilsanglar, hətta sez-kalamoqa itaət kılmaydioqan ərlər bolsa, əz ayalining bu pəzilətidin təsirlənilip, ihlasmənlik bilən ötküzəgən pak yürüx-turuxinglaroqa qarap, gəp-səzsizlə kəyil kəlinidu..³ Güzəllikənglar sirtki kərinüxtin, yəni alahidə əruiwəloqan qeqinglar wə takioqan altun zibu-zinnətlərdin yaki esil kiyimlərdin bolmisun..⁴ bəlkı «kəlbənglərdiki özünglər», yəni məmin wə tinq rohtin boləqan qirimas güzəlləktin bolsun; bundak güzəllik Hudaning aldida intayin kimmətləktur..⁵ Qunki burunki qaoqlarda, Hudaqo ümidini baqlioqan ihlasmən ayallar dəl muxundak güzəllik bilən əzlirini zinnətləp, ərlirigə itaət kilatti..⁶ Dəl muxundak yolda Sarah İbrahəimni «ojojam» dəp atəp, uning səzligə boysunatti. Silor heqkandak wəswəsələrdin qorqməy ixlarni durus kilsanglar, silərmu Sarahning pərzəntiliri boləqan bolisilar..⁷ Xuningoqa ohxax, əy ərlər, silərmu ayalliringlar bilən turuxta, ularni ayal kixilər bizdin əjiz bəndilər dəp bilip ularni qüxinip yetinglar; silor ular bilən Huda xapaət kiləqan həyatka ortək mirashor bolup, ularni hərmət qilinglar. Xundak kilsanglar, dualiringlar tosaləuqoqa uqrimaydu...

2:22 «U gunah sadir kilip bakmioqan, Uning əozidın heqkandak aldamqilik-yaloqanqilikmu tepilmas» — bu səzlər «Yəx.» 53:9din elinoqan.

2:22 Yəx. 53:9; 2Kor. 5:21; 1Yuha. 3:5.

2:23 «U haqaratlenginida, til kayturmaytti. Azab-okubet qakkanda, U heq tahdit salmaytti; aksiq, Ozini adil hokum qikaroquqining kollirioqa tapxuratti» — Petrusning bu səzidə «Yəx.» 53:7diki bexarət kəzdə tutulidu.

2:23 Mat. 27:39; Yh. 8:48,49.

2:24 «U Ozi bizning gunahqa nisbatən olup, haqqaniylikqa nisbatən yaximiz uqun yaoqaj tuwructa gunahlimizni zimmisigə aldi; silor uning yariliri bilən xipa taptinqlar» — «yaoqaj tuwructa» (grek tilida «dərəhtə»), «krest»ni kərsətidu, əlwəttə. Muxu yərdə tiləqo elinoqan «darəh» erən baqqisi otturisidiki ikki dərəhni, xundakla Təwrattiki kəp baxqa yərlədə deyilgən «dərəh» toqrısıdiki temini okurmənlərnəng esigə kəltüridu (məsilən, «Mis.» 15:23-26, «Kən.» 21:22-23, «Pənd.» 3:18, 11:30 katarliklər).

2:24 Yəx. 53:4; Mat. 8:17; Rim. 6:11.

2:25 «Qunki burun silor qoylardak yoldin ezip kotkansilar...» — grek tilida «ketiwattəsilər». «Yəx.» 6:53ni kərug. «lekin ərlər ham ayallarmın padiqisi ham yetəkqisining yenioqa kaytip kəldinglar» — «jeninglarning padiqisi ham (qəoydaydioqan) yetəkqisi» Rəb Əysə Məsih, əlwəttə.

2:25 Yəx. 53:6; Əz. 34:6; Luqa 15:4.

3:1-2 Yar. 3:16; 1Kor. 14:34; Əf. 5:22; Kol. 3:18; Tit. 2:5.

3:3 1Tim. 2:9; Tit. 2:3.

3:4 «bəlkı «kəlbənglərdiki özünglər», yəni məmin wə tinq rohtin boləqan qirimas güzəlləktin bolsun» — «kəlbənglərdiki özünglər» grek tilida «kəlbədkı iqqı insan» dəgən səz bilən bildürüldü.

3:5 «Hudaqo ümidini baqlioqan ihlasmən ayallar» — «ihlasmən» muxu yərdə «mukəddəs» bilən ipadilənidu.

3:6 «Silər heqkandak wəswəsələrdin qorqməy ixlarni durus kilsanglar, silərmu Sarahning pərzəntiliri boləqan bolisilar» — «heqkandak wəswəsələrdin qorqməy ixlarni durus kilsanglar» dəgənliklə təkitləydioqan ix bəlkim, ayallar əz yoldaxlirini hərmətləxi bilən təng ulardın heqkandak qorqməsləxi, bəlkı Hudadinla qorqup, ihlasmən boluxi kərek. Dəmək, ayallarning durus ixlarni kəlxingni türktəsi ərliridin qorqux əməs, bəlkı Hudaqo ihlasmən boluxtin ibarət boluxi kərek.

3:6 Yar. 18:12.

3:7 «Xuningoqa ohxax, əy ərlər, silərmu ayalliringlar bilən turuxta, ularni ayal kixilər bizdin əjiz bəndilər dəp bilip ularni qüxinip yetinglar» — «əjiz bəndə» grek tilida «əjiz qaqa-kuqa» dəgən səz bilən ipadilənidu. Rosul Petrusning muxu yərdə ham ərlər ham ayallarmın Hudaning hizmitidə boləqan qorallar yaki əswəblər ikənlikini təkitliməkqi. Muxu yərdə «qüxinip yetix» grek tilida «bəlax» bilən ipadilənidu. «Yar.» 4:1 wə izahatini kərug. Bu ibarə ərnəng ayalining əz jinsiy muhəbbitigə boləqan muhtajlikini untumaslikini əz iqigə alidu. «silər ular bilən Huda xapaət kiləqan həyatka ortək mirashor bolup, ularni hərmət qilinglar» — «Huda xapaət kiləqan həyatka mirashor» — grek tilida «həyatning xapaətigə mirashor...».

3:7 Əf. 5:25-33; Kol. 3:19.

Ҳаққанилик үқүн азаб қекіх

⁸ Ahirida, ҳамminglar bir niyat bir məxsəttə, bir-biringlarəja həmdərd bolup, bir-biringlarni kərinədxlarəqə səyünglar, iğ-baəfri yumxəq wə kəmtər bolunglar..⁹ Yamanlikqə yamanlik, ahanətkə ahanət bilən əməs, əksiəq, bəht tiləx bilən jawab qayturunglar. Qünki silər dəl bu ixkə qəkiriləqənsilər; xuning bilən əzünglar bəhtkə mirashor bolisilər..¹⁰ Qünki muqəddəs yazmilarda yeziləqinidək: —

«Kimki həyatni səyüp, yaxxi kün kərgüqi bolay desə,
Tilini yamanliktin tartsun,
Ləwliri məkkarliktin neri bolsun;

¹¹ Yamanliktin əzini tartip,
Güzəl əməllərni kiliپ yürsun;

Aman-hatirjəmləknə izdəp, uni qoşlap yürsun..

¹² Qünki Pərwərdigarning kəzi həqkəniylarning üstidə turidu,
Uning kuliki ularning iltijalirioja oquq turidu;

Ləkin Pərwərdigarning yūzi rəzillik yūrgüzgüqilərgə kərxə turidu»..

¹³ Əgər silər daim yaxxi ixlarni kiliqkə intilsənglar, kim silərgə yamanlik kilar?..¹⁴ Ləkin həttə həqkəniylik yolida azab-oqubət qəksənglarmu, ohxaxlə bəhtliksilər! Ləkin ularning wəhimisidin kərkəmganglar wə aləqzadə bolmanglar;..¹⁵ Bəlki kəlbənglarda Rəb Məsihnəni həmmidin üstün dəp bilinglar; silərdə boləjan ümidning səwəbini soriəjanlarəja məmin-mulayimlik wə iħlaslik bilən jawab berixkə həmixə təyyar turunglar..¹⁶ Hərdəim wijdanənglarni pak tutunglar; xuning bilən silərgə «yamanlik kiliəuqilar» dəp təhmət kiliəjanlar silərnəng Məsihdə boləjan pəzilətlək yūriq-turuxunglarni kəriپ, əzliri kiliəjan təhmətlərdin hijil bolsun..¹⁷ Qünki Hudaning iradisi xundəq bolsa, yaxxilik kiliəninglar üqün azab-oqubət qəksənglar, bu yaman ix kiliəninglar tūpəyilidin azab-oqubət qəkkinənglardin əwzəl, əlwəttə..¹⁸ Qünki Məsih bizni Huda bilən yarəxturux üqün, yəni Həqkəniy Boləuqi həqkəniy əməslərnəni dəp, birlə kətimlik azab-oqubət qəkti; gərqə U tən jəhəttə əltürülgən

3:8 «...iq-baəfri yumxəq wə kəmtər bolunglar» — yəki «... iğ-baəfri yumxəq wə ədəplik bolunglar».

3:8 Rim. 12:16; 15:5; 1Kor. 1:10; Fil. 2:2; 3:16.

3:9 Law. 19:18; Pənd. 20:22; 24:29; Mat. 5:39; 25:34; Rim. 12:17; 1Kor. 6:7; 1Tes. 5:15; 1Tim. 4:8.

3:10 Zəb. 34:12-16; Yəx. 1:26

3:11 «aman-hatirjəmləknə izdəp,..» — yəki «həmməylən bilən inəq etüxkə tirixip,..».

3:11 Zəb. 37:27; Yəx. 1:16; 3Yuhə. 11.

3:12 «...Qünki Pərwərdigarning kəzi həqkəniylarning üstidə turidu, Uning kuliki ularning iltijalirioja oquq turidu; ləkin Pərwərdigarning yūzi rəzillik yūrgüzgüqilərgə kərxə turidu» — (10-12-ayət) «Zəb.» 34:12-16.

3:12 Zəb. 34:12-16

3:13 «Əgər silər daim yaxxi ixlarni kiliqkə intilsənglar,..» — bəzi kəna kəqürmilərdə «əgər silər yaxxi kiliəuqilərnəni ülgə kilsənglar,..» deyilidu.

3:14 «Ləkin ularning wəhimisidin kərkəmganglar wə aləqzadə bolmanglar,..» — «Yəx.» 8:12.

3:14 Yəx. 8:12-13; Yəz. 1:8; Mat. 5:10; 1Pet. 2:20; 4:14.

3:15 «Bəlki kəlbənglarda Rəb Məsihnəni həmmidin üstün dəp bilinglar» — bu səzlər «Yəx.» 8:13də tēpilidu. «Rəb Məsihnəni həmmidin üstün dəp bilinglar» grēk tilidə «rəbni muqəddəs kiliپ» dēgən sēz bilən ipadiliniidu. Muxu ayəttə «muqəddəs» dēgən sēz «pak» dēgən ədattiki mənəidə iħtiliməy, bəlki Rəbning həmmə bəxkə zatladin pütünləy bəxkiqə, pütünləy üstün iħənləknəni bildiridu. «silərdə boləjan ümidning səwəbini soriəjanlar» — «ümid» — mənggülik həyatkə baəqliəjan, əlwəttə. «silərdə boləjan ümidning səwəbini soriəjanlarəja məmin-mulayimlik wə iħlaslik bilən jawab berixkə həmixə təyyar turunglar» — «iħlaslik bilən» grēk tilidə «kərkəng bilən» dēgən sēz bilən ipadiliniidu.

—Biznəgə bu kərkəng: (1) Hudadin bolidu — dēmək, mən jawab bərginimdə ədəmning qirayidin yəki uni rənjitixtin kərkəmaymən, bəlki pəkət Hudadin kərkəimən, wə (2) jawabimning birər jayining həkikəttin ezip kətxidin, gēpimining hatalik yeri bolup kəlixidin kərkəxumu bar.

3:15 Ayup 1:21; Zəb. 119:46; Ros. 4:8.

3:16 Tit. 2:8; 1Pet. 2:12,15.

bolsimu, lekin rohta janlandurildi;...¹⁹ xuning bilən U solap qoyuloqan rohlarning yenioqa muxu rohiy hayatliki bilən berip, Özining bu oqalibisini jakarlidi...²⁰ solap qoyuloqan bu rohlar burunki zamanda, yəni Nuh pəyoqəmbərnəning künliridə, kəmə yasiliwatқан məzgildə Huda səwrqanlik bilən kixilərnəning towa kixilini kütkinidə, Uningoqa itaətsizlik qildi. Pəqət xu kemigə kirgən birqanqisi, yəni jəmiy səkkiz jan su arkilik kütquzuldi...²¹ Mana bu «suoqa qəməldürüx»ning bəxariti boləqan. Əmədi qəməldürüx — bədənning kirdin tazilinixi əməs, bəlkə adəmnəning pak wijdan bilən Əysa Məsihnəning tirildürülüxi arkilik Hudadin tiligən təlipi — bizni həzir kütquzuwatidu...²² (Məsih tirilip ərxkə qikip, pərixtilər, barlik rohiy həqūqdarlar wə küqlüklər Uningoqa bosunduruldi wə u Hudanəng ong yenida turmaqta)...

Huda yolida yaxax

4¹ Əmədi Məsih tenidə azab-oqubət qəkkənəkən, silərmu xundak iradə bilən özünqlarni kəorallandurunglar. (qünki Huda yolida öz tenidə azab-oqubət qəkkən kixi gunahətin kəol üzgən bolidu;...² undak kixi tenidə qəloqan hayatini yənə insaniy nəps-həwəsəlgə berilix bilən əməs, bəlkə Hudanəng iradisigə muwapik ətküzidu)...³ Qünki künlirimizni yat əllik etiqadsizlarning iradisigə əməl kixilix bilən, yəni hərtürlük buzūqkiliq-xəhwaniylik, nəps-həwəsələr, hərəkkəxlik, əyx-ixrət, məyhorluk wə yirginqlik butpərəsliklər iqidə ətküzginimiz əmədi kupayə qilar!...⁴ Bu ixlarda ular silərnəning ularoqa həmərah bolup xundak iplaslikkə yügürməgnəlikinglaroqa əjəblinip, silərnəni həkəratliməktə.⁵ Ular həman həmə tiriklərnəni wə əlgənlərnəni sorak kixilixkə təyyar Turəquqioqa həsəb bərməy qəlmaydu...

3:18 «yəni Həkkəniy Boləquqi həkkəniy əməslərnəni dəp, birlə kətimlik azab-oqubət qəkti» — «Həkkəniy Boləquqi» Məsihnəni kərsitidu, əlwəttə. «gərqə U tən jəhəttə əltürülgən bolsimu, lekin rohta janlanduruldi» — bu əjayib həqiqət toqruluk «qəxumqə sez»imizda tohtilimiz.

3:18 Rim. 5:6; Ibr. 9:15,28.

3:19 «xuning bilən U solap qoyuloqan rohlarning yenioqa muxu rohiy hayatliki bilən berip, Özining bu oqalibisini jakarlidi» — «muxu rohiy hayatlik bilən berip...» grek tilida «uningda berip...» bilən ipadiliniidu. Əyni grekqə tekistə uning nemini jakarlioqini enik deyilməgn. Biz «Əzining oqalibisi»ni qəxup yazduk, Qünki uyoqr tilida «jakarlx» dəgən peilnəng məlum bir tolduroquqisi boluxi kərək, xuningdək Məsih ularoqa ukturoqan həwərnəng məzmuni qəqum Əzining bayatin ada kəloqan uluoq kurbanlik bilən munasiwiti boluxi lazim.

3:19 1Pet. 4:6.

3:20 «...solap qoyuloqan bu rohlar burunki zamanda, yəni Nuh pəyoqəmbərnəning künliridə, kəmə yasiliwatқан məzgildə Huda səwrqanlik bilən kixilərnəning towa kixilini kütkinidə, Uningoqa itaətsizlik qildi. Pəqət xu kemigə kirgən birqanqisi, yəni jəmiy səkkiz jan su arkilik kütquzuldi» — «solap qoyuloqan bu rohlar» toqrusida alimlarning ikki hil qərixə bar: (1) ular Nuh pəyoqəmbərnəning dəwridə kiz-ayallaroqa nəps-xəhwət kəloqan pərixtilərnəni kərsitidu («Yar.» 6:1-əni wə izahətni, «2Pet.» 2:4-5, «Yəh.» 6-8ni kərtəng); (2) Nuh pəyoqəmbər dəwridiki Hudanəng səzigə kirməgn, rəhəimini rat kəlip topanda əlgən itaətsiz adəmlərnəning insaniy rohlirini kərsitidu.

—«Qəxumqə sez»imizda bu ikki pikir wə toluk ayətnəng mənisi üstidə tohtilimiz.

3:20 Yar. 6:3,14; 8:18; Mat. 24:37; Luka 17:26; Rim. 2:4; 2Pet. 2:5.

3:21 «Mana bu «suoqa qəməldürüx»ning bəxariti boləqan. Əmədi qəməldürüx — bədənning kirdin tazilinixi əməs, bəlkə adəmnəning pak wijdan bilən Əysa Məsihnəning tirildürülüxi arkilik Hudadin tiligən təlipi — bizni həzir kütquzuwatidu» — «adəmnəning pak wijdanəning ... Hudadin tiligən təlipi» dəgənnəng bəxkə birhil təjimisə «adəmnəning pak wijdan üqün... Hudadin tiligən təlipi». Bu ikki təjimə, xundaklə bu muhim ayət toqruluk «qəxumqə sez»imizda tohtilimiz.

3:21 Ros. 2:38-39; Əf. 5:26; Kol.2:11-13

3:22 Əf. 1:20.

4:1 Rim. 6:7; Ibr. 12:1.

4:2 Rim. 14:7; 2Kor. 5:15; Gal. 2:20; Əf. 4:24; 1Tes. 5:10; Ibr. 9:14.

4:3 «Qünki künlirimizni yat əllik etiqadsizlarning iradisigə əməl kixilix bilən...» — «yat əllik etiqadsizlar» grek tilida «yat əlliklər» yəki «taipilər» dəgən birlə səz bilən ipadiliniidu. İnjl dəwri kəlgüqə Yəhudiylərdin bəxkə pütkül dunyadikilər («yat əllər») dəgüdək butpərəs idi; xunga muxu yərdə Petrus bu ibarə bilən «butpərəs kapirlər»ni kərsitidu. Petrusnəng bu hətinəng əslidiki oqrmanlirə, xübhəisizki, muxundak adəmlərdin idi. «hərtürlük buzūqkiliq-xəhwaniylik, nəps-həwəsələr, hərəkkəxlik, əyx-ixrət, məyhorluk wə yirginqlik butpərəsliklər iqidə ətküzginimiz əmədi kupayə qilar!» — «kupayə qilar!» — Bu intayin kinayilik, həjwiy gəp, əlwəttə.

4:3 Əf. 4:17.

4:5 «ular həman həmə tiriklərnəni wə əlgənlərnəni sorak kixilixkə təyyar Turəquqioqa həsəb bərməy qəlmaydu» — «sorak kixilixkə təyyar Turəquqi» Məsihnəni kərsitidu.

⁶ Xunga däl xu säwəbtin, ölgänlər əttə yaxawatқан insanlar soraq kilinidioqandək soraq kilinip, Hudaqə nisbətən rohta yaxısun dəp, ularoqımu hux həwər yətküzülgən.

Hudaning sadıq hizmətqisi

⁷ Əmdi barlıq ixlarning ahirlixidioqan küni yekınlaxmaqta; xunga, salmaq bolunglar wə dua kilixkə sagək turunglar. ⁸ Lekin həmmidin muhimi, bir-biringlarqə kızoqin mehir-muhəbbəttə turuweringlar. Qünki «mehir-muhəbbət nuroqunlioqan gunahlarıni yapar». ⁹ Bir-biringlardin aqırınmay əzara mehmandost bolunglar. ¹⁰ Huda tərripidin hərbinglarqə ata kilinoqan iltipatkə binaən, uning hərtərəplik mehri-xəpkitini kixilərgə yətküzidioqan yahxi oqojidarlar süpitidə, bu iltipat bilən bir-biringlarqə hizmət kilinglar. ¹¹ Kim söz kilsa, u Hudaning kalam-bexarətlirini yətküzgüqi süpitidə səzlisun. Kim baxkilarqə hizmət kilsa, u Huda ata kילוqan küq-kudriti bilən hizmət kilsun. Xundək boləqanda, Huda həmmə ixtə əysa Məsih arkilik uluqlinidu. Barlıq xan-xərap wə küq-kudrət Uningqə əbədil'əbədgiqə mənəuptur, amin!..

Etikadqilarning azab-əqubətkə səwr kilixi

¹² Səyümlükirim, otluk sinakning bexinglarqə qüxkənlikigə qarap, əjayib ixkə yolukup qaldim, dəp həyran qalmanglar. ¹³ Bəlki, Məsihning azab-əqubətlirigə kəndək ortək boləqan bolsanglar, silər xundək xadlininglar. Xuning bilən Uning xan-xəripə ayan kilinoqinida, silərmu yayrap xadlinisilər. ¹⁴ Silər Məsihning nami tüpəylidin həkərkətkə uqrisanglar, bəhtlik bolisilər! Qünki xan-xərapning Rohi, yəni Hudaning Rohi wujudunglarqə qüxkən bolidu. ¹⁵ Aranglardin birining azab-əqubət qekixi hərgizmu qatil, oqri, rəzil yaki qepiloqək bolux səwəbidin bolmisun. ¹⁶ Birək qəkkən azab-əqubiti «Məsihiy» dəp ataloqanlıki səwəbidin bolsa, u buningdin nomus kilmisun; əksiqə, muxu nam bilən ataloqanlıki üqün Hudaqə mədhiyə oqusun. ¹⁷ Qünki sorəkning baxlinidioqan wakti-saiti kəldi; sorək aldi bilən Hudaning əyidikiliridin baxlinidu; wə əgər biz bilən baxlansa, u həlda Hudaning hux həwirigə kulək salmioqanlarning aqiwiti nemə

4:6 «Xunga däl xu säwəbtin, ölgänlər əttə yaxawatқан insanlar soraq kilinidioqandək soraq kilinip, Hudaqə nisbətən rohta yaxısun dəp, ularoqımu hux həwər yətküzülgən» — «hux həwər» — Mukəddəs Kitabta Məsihning ölümü wə tirilixidin boləqan nijat toqıruluk, əlwəttə.

— Bu ayət toqıruluk nuroqun pikirlər bar. «Qoxumqə sez»imizdə bularni bayan kilimiz.

4:6 Yh. 5:25; 1Pet. 3:19.

4:7 Luka 21:34; 1Yuhə. 2:18.

4:8 «mehir-muhəbbət nuroqunlioqan gunahlarıni yapar» — bu səzlər Təwrattiki Sulaymanning «pənd-nəsihətlər»i din, «Pənd. 10:12din elinoqan. Mənisi, xühşisizki, həm baxkılarning gunahlırini kəqürüm kilix həm mumkin bolsa baxkilarqə yaymaslıknı əz iqiğə alidu.

4:8 Pənd. 10:12.

4:9 Rim. 12:13; Fil. 2:14; İbr. 13:2.

4:10 Pənd. 3:28; Rim. 12:6; 2Kor. 8:11.

4:11 «Kim söz kilsa, u Hudaning kalam-bexarətlirini yətküzgüqi süpitidə səzlisun» — «sez kiliş» muxu yərdə, xühşisizki, jamaəttə səzləx, bolupmu təlim berixni kərsitixi mumkin.

4:11 Yər. 23:22.

4:12 Yər. 48:10; 1Kor. 3:13; 1Pet. 1:7.

4:13 «Xuning bilən Uning xan-xəripə ayan kilinoqinida, silərmu yayrap xadlinisilər» — «Uning xan-xəripə ayan kilinoqinida»: — demək, Məsih kayta kəlginidə.

4:14 «Silər Məsihning nami tüpəylidin həkərkətkə uqrisanglar, bəhtlik bolisilər! Qünki xan-xərapning Rohi, yəni Hudaning Rohi wujudunglarqə qüxkən bolidu» — «Yəx.» 11:2ni kəring. Bəzi kona kəqürmiliridə «Ular tərripidin uningqə kupurluk kilinidu, ləkin silərnin tərripinglardin uluqlinidu» dəp qoxulidu.

4:14 Mat. 5:10; 1Pet. 2:20; 3:14.

4:16 «Birək qəkkən azab-əqubiti «Məsihiy» dəp ataloqanlıki səwəbidin bolsa, u buningdin nomus kilmisun; əksiqə, muxu nam bilən ataloqanlıki üqün Hudaqə mədhiyə oqusun» — «Məsihiy» grek tilidə «Hristiyan». «Məsih» grek tilidə «Hristos» dəp ipadlinidu.

bolar?»¹⁸ Dəl mukəddəs yazmilarda yezilərindek: —
«Əgər həqqaniylarning kütquzuluxi təs bolsa,
İhləssizlər həm gunahkarlarning aqiwiti kəndək bolar?»...

¹⁹ Xuning üçün, Hudaning iradisi bilən azab-okuqət qəkkənlər yaxşı əməllərini davam kəlip, jenini wədisidə turidiqən Yaratquqioğa amanət kəlip tapxursun.

Aksakallar wə yaxlaroğa kəlinioğan nəsihət

5¹ Əmdi mən aranglardiki aksakallardin (Məsihnə azab-okuqətlirining guwaqisi, namayan kəlinidiqən xan-xərpəkə nesip boluquqi wə silərgə ohxax bir aksakal süpitidə) xuni ətünimə nki,² — Hudaning silərnə aranglardiki padisini obdan bekinglər; ularoğa yetəkqilik hizmitidə bolup, uni məjbürən əməs, bəlki ihtiyarən zimminglaroğa elinglər; pul-dunya üçün əməs, bəlki huxallik bilən kilinglər.³ Hudaning padisiqə oqojining öz təəlluqatliroğa bolərinidək bolmay, bəlki ularoğa ülgə bolunglər.⁴ Xundək kilsanglər, Bax Padiqi axkarə boləanda, mænggü tozumas xan-xərpə tajiqə erixisilər...

⁵ Əy yaxlar, qonglaroğa boysununglər. Xuningdək, həmminglər bir-biringlaroğa nisbətən ki-qıq peillikni üstunglaroğa oriwelinglər. Qünki: «Huda təkəbburlaroğa kərxidur, ləkin məmin-kəmtərlərgə xəpəkət kilidu».⁶ Özüngləri Hudaning kudrətlik qəli astida təwən tutunglər.

4:17 «Qünki sorəknə bəxlinidiqən wəkti-saiti kəldi; sorək əldi bilən Hudaning əyidikiiridin bəxlinidu» — xühşisizki, rosul Petrus yəkirida tiləqə ələqən azab-okuqətlər wə sinaxlar Hudaning öz əilisiidikilərgə nisbətən birhil sorəknə bəxlinixi yəki tərbiyə bolup, kəmqilikirimizni oquq kəlidioğan sinaxlar, dəp həsəbliqili bolidu.

4:17 Yər. 25:29; Lūka 10:12; 23:31.

4:18 «Əgər həqqaniylarning kütquzuluxi təs bolsa, ihləssizlər həm gunahkarlarning aqiwiti kəndək bolar?» — Təwrat «Pənd.» 11:13, LXX grekqə təjəmisidin elinoğan. Grek tilida «İhləssizlər həm gunahkarlar nədə kərinidu?!» dēgən səzlər bilən ipədiliduru.

4:18 Pənd. 11:31.

4:19 «... Hudaning iradisi bilən azab-okuqət qəkkənlər yaxşı əməllərini davam kəlip, jenini wədisidə turidiqən Yaratquqioğa amanət kəlip tapxursun» — «wədisida turidiqən Yaratquqi» dēgən ibarə intayin əhmiyətlilik. «Koxumqə səz»imizdə uning üstidə əzrak təhtilimiz.

5:1 «Məsihnə azab-okuqətlirining guwaqisi, namayan kəlinidiqən xan-xərpəkə nesip boluquqi wə silərgə ohxax bir aksakal süpitidə...» — «namayan kəlinidiqən xan-xərpə» dēgənlik Məsihnə kəytip kəlixidə namayan bolidiqən xan-xərpə.

5:2 «Hudaning silərnə aranglardiki padisini obdan bekinglər» — «Hudaning ... padisi» jamaət, əlwəttə. «ularoğa yetəkqilik hizmitida bolup, uni məjbürən əməs, bəlki ihtiyarən zimminglaroğa elinglər» — «ularoğa yetəkqilik hizmitidə bolup...» — bəzi kəna kəqürmilərdə «Hudaqə kərap ularoğa yetəkqilik hizmitidə bolup...» dēyilidu. «pul-dunya üçün əməs, bəlki huxallik bilən kilinglər» — «pul-dunya üçün əməs» dēgənlik Petrusnə əyni səzliri: — «həramdin boləqən pul üçün əməs» — Petrusnə muxu səzlər bilən kərsətkini: «pul ədəmni qəququn gunahkar kilidu» dēgənlik əməs, qünki hər birimiz pulni ixlitiximiz kərak; uning kərsətkini, xühşisizki, pulnə dərəkə ədəmni gunahkar kəlix hətəri bardur. Pulnə ezi əslidə gunahnə dunyada pəyda boləqənlikidin pəyda boləqən; gunah bolmisa pul bolalmaytti; xu tərəptinmu «həramdin boləqən».

5:2 Ros. 20:28; 1Tim. 3:3; Tit. 1:7.

5:3 «Hudaning padisiqə oqojining öz təəlluqatliroğa bolərinidək bolmay, bəlki ularoğa ülgə bolunglər» — yəki «əzigə amanət kəlinioğanlaroğa (jamaəttikilərgə, dēmək) ezi bəg ezi han boluwalmay, bəlki ularoğa ülgə bolunglər».

5:3 2Kor. 1:24; Fil. 3:17; 1Tim. 4:12; Tit. 2:7.

5:4 «Bax Padiqi kəytip axkarə boləanda» — Rəb Əysa kəytip kəlgəndə. «mænggü tozumas xan-xərpə tajiqə erixisilər» — grek «Olimpik» musəbikisidə qəlibləroğa gül-giyəhtin ərəlgən təc in'am kəlinatti. Bu bir kün iqidila tozup kətidioğan təc, əlwəttə.

5:4 Yəx. 40:11; Əz. 34:23; Yə. 10:11; 1Kor. 9:25; İbr. 13:20; 2Tim. 4:8; Yə. 1:12; 1Pet. 1:4; 2:25.

5:5 «Əy yaxlar, qonglaroğa boysununglər. Xuningdək, həmminglər bir-biringlaroğa nisbətən ki-qıq peillikni üstunglaroğa oriwelinglər» — «qonglar» dēgənnə bəxkə birhil təjəmisi «aksakallar». Ləkin muxu yərdə «qonglar» yəki «yaxənoqanlar»oğa toqrə kəlidu. «Huda təkəbburlaroğa kərxidur, ləkin məmin-kəmtərlərgə xəpəkət kilidu» — «Pənd.» 3:34; «Yək.» 4:6nimu kərug.

5:5 Pənd. 3:34; Rim. 12:10; Fil. 2:3; Yək. 4:6.

Xundak kilsanglar, waḳti-saiti kəlgəndə Huda siləni yukiri kətüridu; ⁷ Barliḳ oḳəm-kayəquliringlarni Uning üstigə taxlap koyunglar. Qünki U siləning oḳeminglarni kılıdu.

⁸ Əzünglarni hoxyar wə səgək tutunglar. Qünki düxmininglar boləjan İblis huddi hərkirəwatḳan xirdək, yutḳudək birsini izdəp katrap yürməktə; ⁹ silər etikədinglarda qing turup uningəja ḳarxi turunglar. Qünki bilisilərki, pütün dunyadiki ḳerindaxliringlarmu ohxax azab-əḳubətlərnin tügixigüqə qidawatidu. ¹⁰ Əmma siləni Məsiḳ Əysa arḳilik Əzining mənḡgülük xan-xəripigə qakiroḳan, pütkül meḳir-xəḳətning Igisi boləjan Huda azrakḳinə waḳit azab-əḳubət qəḳkininglardin keyin, Əzi siləni əsligə kəltürüp, dəs turoḳuzup, mustəḳkəm wə uləja bekitilgəndək təwrənməs kılıdu. ¹¹ Uningəja barliḳ xan-xərəp wə küq-kudrət əbədil'əbəd mənəsup boləjay, amin!

Ahirkı salam

¹² Mən bu ḳışḳioḳina hətni yezip, əzüm sadik ḳerindixim dəp bilidəjan Silwanusning wasitisi bilən silərgə yollidim. Uxbu hətni yeziximning məḳsiti, silərgə jekiləx wə siləni riəḳbətəndürüx, xundakla Hudaning həḳikiy meḳir-xəḳitining ənə xundak ikənlikigə guwahliḳ berixitin ibarəttur. Bu meḳir-xəḳəttə qing turunglar.

¹³ Silər bilən billə tallanəjan Babilda turuwatḳan jamaət wə oḳlum Markustin silərgə salam.

¹⁴ Bir-biringlar bilən meḳhibanlarqə səyüxüp salamlixinglar.

Silərgə, yəni Məsiḳdə boləjan həmminglarəja amanliḳ-hatirjəmlik yar boləjay!

5:6 «Əzünglarni Hudaning kudrətlik ḳoli astida təwən tutunglar. Xundak kilsanglar, waḳti-saiti kəlgəndə Huda siləni yukiri kətüridu» — buning toluk mənisı bəlkim «Hudaning kudrətlik ḳoli üstinglarəja tərbiyə berix üqün qüxkən bolsa, uning astida təwən tutunglar, əzünglarni uning astida təwən tutunglar».

5:6 Ayup 22:29; Pənd. 29:23; Mat. 23:12; Luḳa 14:11; Yaḳ. 4:10.

5:7 Zəb. 55:22; Mat. 6:25; Luḳa 12:22; 1Kor. 9:9; Fil. 4:6; İbr. 13:5; 1Tim. 6:8.

5:8 Ayup 1:7; Luḳa 22:31; 1Tes. 5:6; 1Pet. 1:13; 4:7.

5:9 «Qünki bilisilərki, pütün dunyadiki ḳerindaxliringlarmu ohxax azab-əḳubətlərnin tügixigüqə qidawatidu» — «pütün dunyadiki ḳerindaxlar» deḡənlik bəlkim (1) Yəḳudiya-Galiliyədə turuwatḳan, öz yurtədxliri təripidin ziyankəxlikkə uqrawatḳan Yəḳudiy ḳerindaxlarni; (2) «yat əllik ḳerindaxlar» — yat əllik butpərəslər arisida turuwatḳan, ular təripidin ziyankəxlikkə uqrawatḳan Yəḳudiy əməs ḳerindaxlarni, yaki; (3) hər ikisini kərsitidu.

— «... tügixigüqə qidawatidu» deḡən səz bu azab-əḳubətlərnin; (1) Hudaning məḳsətlirigə, xundakla Əz mükəddəs bəndilirigə zərür ikənlikini wə; (2) qəḳlik ikənlikini kərsitidu.

5:9 Əf. 4:27; Yaḳ. 4:7.

5:10 «Huda... Əzi siləni əsligə kəltürüp...» — əsligə kəltürüp yaki «ḳorallandurup» yaki «kamil ḳilip...». «siləni ... uləja bekitilgəndək təwrənməs ḳilix» — grek tilida bir peil bilənla ipadilinidu.

5:10 İbr. 10:37; 1Pet. 1:6.

5:11 «Uningəja barliḳ xan-xərəp wə küq-kudrət əbədil'əbəd mənəsup boləjay, amin!» — bəzi kona keḳürmilərdə pəḳət «Uningəja barliḳ küq-kudrət əbədil'əbəd mənəsup boləjay, amin!» deyilidu.

5:12 «Mən bu ḳışḳioḳina hətni yezip, əzüm sadik ḳerindixim dəp bilidəjan Silwanusning wasitisi bilən silərgə yollidim» — muxu Silwanus bəlkim əslida rosul Pawlusning həmrəḳi wə hizmətdixi boləjan Silwanus idi (məsilən «Ros.» 16-17-bablarni kəriḡ) «Silwanusning wasitisi bilən» — yəni mumḳinliḳ barki, uxbu hətni yezixḳa Silwanus rosul Petrusḳa katip boləjanidi. «Uxbu hətni yeziximning məḳsiti, silərgə jekiləx wə siləni riəḳbətəndürüx...» — «jekiləx» wə «riəḳbətəndürüx» grek tilida bir peil bilənla ipadilinidu.

5:13 «Silər bilən billə tallanəjan Babilda turuwatḳan jamaət» — bəzi tarihunaslar «Babil» deḡənlikni həḳikiy (Əfrat dəryəsi boyidiki) Babilon (Babil) xəḳirini kərsitidu, dəp ḳaraydu. Yənə bəzilər «Babil»ni «Rim xəḳirining etikədqilar arisidiki məḳpiy nəmi» dəp ḳaraydu — xu waḳittiki etikədqilar Rim xəḳirini məḳpiy ḳəldə Babil (qiriklixip ḳətkən «bu dunya»ning simwoli) dəp atəjan boluxi mumḳin. Rosul Petrusning Babil xəḳiridə boləjanliḳi toəḳrisida tarihta məlumət yok wə uning Rim xəḳiridə turoəjanliḳi toəḳruluḳ ispat bar.

— «jamaət» — əslidiki greḳqə teḳstə — «turuwatḳan ḳiz». Bu ibarə Rimdiki jamaətni kərsitixi mumḳin. «oḳlum Markustin silərgə salam» — «oḳlum Markus» rosul Petrusning roḳiy həḳəttiki oəḳli. Əməliyəttə Markus Petrusningki jiyən ukisi boluxi mumḳin idi.

5:14 Rim. 16:16; 1Kor. 16:20; 2Kor. 13:12; 1Tes. 5:26.

Қоғумға сөз

Jamaät uqraydioğan ziyankəxlilər — Hudaning ularda bologan məxsətliri

İnjil, Luka yazoğan «Rosullarning paaliyətliři» degən kisiḡdin kərələymizki, jamaətlər miladiyə birinqi əsirning awwalki yerimida uqriogan ziyankəxlər ayrim-ayrim üq tərəptin kəlgən. Birinqisi bolsa Yəhudiylarning sinagoglıridin bologan. Bu ziyankəxlilər ularning: «yengi əhdə»ni Huda əslidə **biz Yəhudiylaroğa** wadə qiloğan, əmdi muxu «Yəhudi y əməs Məsihiylər» nemigə əsasən «yengi əhdidin bəhrimən bolimiz», deyixkə petinidu?! Ular hətta biz ixənməydioğan həliki Əysa Məsihnimu bizning Qutquzoquimiz dəydu, tehi?!» degəndək kərəlməsliktin qıkkən. İkkinqi hil ziyankəxlik nuroḡun adəmlərnin öz səpliridin Məsih tərəpkə qıkkənlikini kərgən hər türlük butpərəs məzhəplərdin bologan (məsilən, «Ros.» 19:21-41). Üqinqi hil ziyankəxlik Rim imperiyəsi həkūmiti tərpidin bologan. Awwal Yəhudiylər həlqi türlük təhmətlər bilən etiqaḡqılaroğa ziyankəxlik kəzoḡioḡanidi; keyin Rim imperatorlırı (Kəysərlər) Nerodin tartip əzlırini «İlah» dəp qaqirixkə baxlıoḡanda, Rim pıkralırinin həmmisi «Kəysər Rəbdur» dəp etirap qilixkə məjburlanoḡan. Xundək qilixni rət qiloğan etiqaḡqılar hərhil eoḡır jazalarnı tartattı.

«Rosullarning paaliyətliři»din bundək ziyankəxlikning tolimu zorawanlık ikənliki kəriḡnidu. Lekin Petrus bu hətta ziyankəxlikning yənə bir amili təhmət ikənlikinimu bizgə kəriḡtidu (məsilən, 2:21).

Rəbbimiz wə Uning barlık rosullirimu bizgə xuni ukturiduki, bundək ziyankəxlik etiqaḡqılarning iḡlasman həyatining normal bir qismi bolidu: —

«Mubarak, Mən üqün baxqılarning həkarət, ziyankəxlik wə hərtürlik təhmitiḡə uqrisanglar; xad-huram bolup yayranglar! Qünki ərxlərdə katta in'am silər üqün saqlanmaqta; qünki silərdin ilḡiriki pəyoḡəmbərlərgimu ular muxundək ziyankəxliklərni qiloğan» («Mat.» 5:11-12)

«Dərwəkə, Məsih Əysada iḡlasman həyat kəqürüxkə iradə tikliḡənlərnin həmmisi ziyankəxlikkə uqraydu» («2Tim.» 3:12).

Huda dərwəkə bizgə xundək azab-oḡubətlərnı tartiximizəyoḡa yol kəyoḡinining barlık səwəblirini ayan qiloḡini yok; lekin Petrus bu hətta bizgə bir jümlə iqidə üq səwəbni ukturup beridu: —

«Altun haman yokilip ketidioğan nərsə bolsimu, saplıqi ot bilən sinilidu. Xuningəyoḡa ohxax altundin tolimu qımmətlik bologan etiqaḡinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilən u Əysa Məsih qayta axkarılandoḡan wəqtida məḡhiyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət kəltüridu» (1:7).

Demək: —

(1) Öz etiqaḡdimizning həqiqiy ikənlikini əzimiz ispatlap biliximiz üqün;

(2) Bizning etiqaḡdimizning tawlinixi üqün; sinəqlər arqılık öz küqimizgə əməs, bəlki Hudaning Əzigə həqiqətən tayinixni əḡiniximiz üqün;

«Petrus «1» »

(3) Məsih qayıt kəlgən künidə tehimu xan-xərpəkə erixixi üqün; qünki xu künidə roxən kərüniduki, bizni Əzigə tayinip Əzigə sadik kılıp saklıxi **Uning** mehir-xəpkiti wə küq-қudriti bilən ikənliki həmmigə ayan bolidu.

Kixini kızıkturidioğan birnəqqə ayət toqrisida

Biz muxu yərdə pəkət kixini kızıkturidioğan yaki qüxinixkə təs boloğan birnəqqə ayətlər üstidə tohtalmaқımız: —

2:16-17

«Silər ərkin-azad boləjininglar bilən, bu ərkinlikinglarni yamanlik kılıxning bahənsi kiliwalmanglar, bəlki Hudaning kuli süpitidə bolup, barlik insanlarni hərmətlanglar, etiqadqi kərindaxliringlarə mehir-muhəbbət kərsitinglar, Hudadin qorkunglar, padixahni hərmətlanglar».

Bizdə heq guman yokki, Petrusning muxu səzligə qariəanda, əzi heli burun Məsih Əysadin uluq bir sawak əloqanlıqini əsləwatidu: —

«**Andin ular Kəpər-Nahum xəhiringə kəlginidə, ibadəthana bejini yioqquqilar Petrusning yenioğa kelip:—**

Ustazinglar ibadəthana «ikki drakma» bejini tələmdü? — dəp soridi («Mis.» 30:13-16ni kərüng).

— Tələydu, — dedi Petrus.

Lekin u eygə kirgəndə, tehi bir nemə deməstila Əysa uningdin:—

Simon, seningqə bu dunyadiki padixahlar kimlərdin baj alidu? Əz pərzəntliridinmu, yaki yatlarındinmu, — dəp soridi.

Petrus uningə:

— Yatlarıdin, — dewidi, Əysa uningə:

— Undakta, pərzəntlər bajdin haliy bolidu. Birək baj yioqquqilarə putlikaxang bolmaslikimiz üqün, dengizə berip karmakni taxla. Tutқан birinqi belikni elip, aqzini aqsang, tət drakmilik bir tənggə pulqikidu. Uni elip Mən wə sən ikkimizning beji üqün ularə bər, — dedi» («Mat.» 24:17-27).

Hudaning həlki «Uluq Padixahning oqulliri»ning süpitidə bolup həkikətən ərkındur; Hudadin baxқа heqkimning bizgə buni kıl, uni kıl dəydioğan həquki yok. Birək bu ərkinlik halioğanqə əz bilginimizni kiliweriximiz üqün əməs; Hudaning bizni insan baliliridin qorkux asarətliridin wə kuruk diniy paaliyətlərdin azad kıləjanliki Uning hizmitidə huxallik wə hatirjəmlik bilən «Uning kulliri» süpitidə yaxiximiz üqün ikənlikini əsliximizgə toqra keldu. Xuning üqün Uni tonumioğan wə xundakla bu ixlarni qüxənmigən adəmlər (demək, adəmlərnin kəpinqisi!) arisida turuwatқinimizda, ularning bilmigənlikigə kəngqilik kılıximiz lazim wə xuningdək biz durus yaxawatқanlikimiz bilən ularni igimizning kim ikənlikini kəraləydioğan kılıxқа intiliximiz lazim. Bu ix ularning etiqadқа kelixigə hərқandak putlikaxang yaki tosaloқuning bolmasliqi üqün kükimizning bariqə intiliximizni əz iqigə alidu, əlwəttə (yukiridiki misalda, Rəbbimiz «ibadəthana beji»ni təlix bilən Əzi xundak kıləjan). Bizmu xundak kıləjan bolsak, tezla ularning kulaklırini hux həwərnin tingxaxқа oquқ kılalayttuқ.

«Petrus «1» »

Huda jəmiyyət iqidə kimgə mənəp-hökükni bəkitixkə muwapiq kərgən bolsa, biz ularoğa boysunimiz. Buni, qorquxtin əməs, bəlkə Huda bizgə xundək əmr kiloqanliki tüpəylidin ada kilimiz. Xunga Petrus «**Barliq insanlarni hərmətlənglar**» wə «**Padixahni hərmətlənglar**» degən ikki əmrning otturisida «**Hudadin qorqunglar**» dəp alahidə jekiləydu. Xunga mubada insaniy həkumətlər hərəkəsi ixta məlum bir nüktidimu Hudaning enik əmr-pərmanliriqə muhalip birər yarlıqni qüxürgən bolsa, burqimiz Petrusning munu səzidək bolux kerək — «**Insanoğa əməs, Hudağa itaət kiliximiz kerək!**» «Ros.» 5:29).

3:18-22: Nuhning kemisi, Əysaning əlöp tirilixi, qəməldürux toquruluk

Bu ayətlər bizni kəp intayin kimmətlək həqiqətlər bilən təminləydu, biraq yənə qüxinixix təs yərlirimu bar. Bu ayətlərgə bir-birləp kəngül bələyli: —

(18)

«**Qünki Məsih bizni Huda bilən yaraxturux üqün, yəni Həkkəniy Boləquci həkkəniy əməslərnə dəp, birlə kətimlik azab-əqubət qəkti; gərqə U tən jəhəttə əltürülən bolsimu, ləkin rohta janlanduruldi**».

«**Rohə janlanduruldi**» degən ibarə uning ələmdin tirilixini kərsətməydu, qünki U «**tən jəhəttə əltürülən**» bilən selixturux yolida eytilidu. Əgər Petrus Məsihning ələmdin tirilixini kərsətməkqi boləqan bolsa, grek tilida baxkə bir ibarə bilən ipadilinətti. Uxbu ibarə bolsa rohiy həyatning əsüxi yaki exip taxkanliqini bildiridu — Uyöqur tilida bu uqum «janlinix»kə bap kelidu.

(19)

«**Xuning bilən U solap qoyuloqan rohlarning yenioğa muxu rohiy həyatliki bilən berip, kiləqan əməlini ularoğa jakarlıdi**».

Izəhatliəjinimizdək, əyni tekistə Məsihning nemini jakarlıqanliki eytilmaydu. Rosul Petrusning bundək ipadilixi «jakarlanəqan həwər»ning nemə ikənliki hətni əquqanlarning həmmisigə bilənərlik, deyixkə həjiti yəq degəngə əhxaydu; qəqum Rəbning həzirlə tartkən azabliri wə ələmi bilən munasiwiti bar: xunga biz əqumənlimiz üqün «**kiləqan əməli**» degən səzlər təminləp kəxtuk.

Grek tilidiki «**uningda**» degən səzni «**rohiy həyatliki bilən**» dəp tərijimə kilduk — demək, buni «rohiy dunyada», yaki bəlkim «əzining rohi bilən» dəp qüxinimiz. Bəzi xərəqilər bu ibarə, Məsihning rohi Nuh pəyqəmbər ərkilik xu dəwrdiki rəzil adəmlərgə səzligənlikini təswirləydu, dəp qaraydu. Ləkin kəz-kəriximiz boyiqə bu ixni yukirida tiləqə elinəqan Rəbbimizning əlöp-tirilixi bilən biwasitə munasiwiti yəq, dəp əyləymiz. Nemixkə mu'əllipning gəpliri Əysaning ələmidin biraqlə ikki ming yil ilgiri bir dəwrkə həlkəp ketidu? Petrus: «**U berip ... jakarlıdi...**» dəydu. Xübhəsizki, bu səz uning ələxi wə tirilixi arilikidiki wəqittə nemə kiləqanliqioğa munasiwətləktur.

Əmdi bu «**solap qoyuloqan rohlər**» zadi kim? U ularoğa nemini «jakarlıdi» (nemini jakarlıdi əquq eytilmaydu)? Bu soallar bizni 20-ayətkə apiridu: —

«Petrus «1» »

(20)

«Solap qoyuloqan bu rohlar burunki zamanda, yəni Nuh pəyoqəmbərnin künliridə, kəmə yasiliwatkan məzgildə Huda səwrqanliq bilən kixilərnin towa kixilini kütkinidə, Uningoşa itaətsizlik kildi. Pəqət xu kemigə kirgən birqanqisi, yəni jəmiy səkkiz jan su arkilik kütquzuldi».

Bəzilər bu rohlar Nuh pəyoqəmbərnin dəwridə, kiz-ayallar bilən jinsiy munasiwətni halap jənnəttin waz kəqkən, asiylıq kılqan pərixtilərnı kərsitidu, dəp oylaydu («Yar.» 6:1-6). Ləkin bundak qüxənqə «kəmə yasiliwatkan məzgildə Huda səwrqanliq bilən kixilərnin towa kixilini kütkinidə» degən ibarigə anqə maslaxmaydu — qünki bu pərixtilər asiylıq kılqandın keyin ularoşa qaytix yoli (towa kixil yoli) kəlmioqanidi. Xunga pikrimiz (jəzmən xundak, deməymiz) xuki, bu ibarə xu künlərdiki topanda qaza tapqan kixilərnin rohlirini kərsitidu. Undakta, Məsih ularoşa kəndak həwər yətküzgən? Uning muhim məzmunı, xübhısizki, Əzining Hudaning həkkanıy tələplirini kənaətləndürüp, gunahlarınin kəqürüminin bədilini tələp, jazasını öz üstigə alqanliqı, xundakla gunah wə ölüm üstidin qəlibigə erixkənlikini öz iqigə alqanidi.

Bu həwər toqruluk ikki imkaniyət bardur: —

(1) Uning həwiri Hudaning əzligigə qüxürgən topan jazasining həklikini kərsətti. Huda ularning bexioşa qüxürgən muxu topan jazası tolimu adil, əlwəttə. Xübhısizki, uların keyinki dəwrdikilər ularning bexioşa qüxkən jazadın, Hudaning gunahqa karitidioqan qəzipining kəndak ikənliki həmdə Uning kixilərnı (Nuh pəyoqəmbərdək) etiqad arkilik kütquzidioqanliqini qüxinip, ibrət alqan bolsa kərək. Xuning bilən muxu keyinki dəwrlər, yəni İbrahımlarınin dəwri wə Musa pəyoqəmbərnin dəwrdikilər kərgən nur ularning kərginidin roxənrək boldi, degili bolidu. Xunga topanda qərək bolqan muxu adəmlərnin rohlirioşa Hudaning jazalirining adalitini toluq ispatlax üqün xundak kixikə toqra kələtti. Məsihning jakarlıqini muxu toqruluk idi.

(2) Yənə bir imkaniyət barki, həwər muxu kixilərnin rohlirioşa birhil towa kixil pürsitini təminləp bərgən.

Məyli qaysi imkaniyət toqra bolsun, xu dəwrdikilər nemixkə xundak həwərnı alahidə anglax pürsitigə igə bolqan? Kim bilidu, biz jawab tēpıx üqün Məsih qaytıp kəlgüqə kütiximiz kərəktu?

(21)

«Mana bu «suoşa qəməldürüx»ning bexariti bolqan. Əmdi qəməldürüx — bədənnin kirdin tazilini əməs, bəlkı adəmnin pak wıjdan bilən Əysa Məsihning tirildürülüxi arkilik Hudadin tiligən təlipi — bizni hazır kütquzuwatidu».

Petrus muxu yərdə nəqqə muhim ixlarnı roxən bayan kildu: —

(1) Nuh yasioqan kəmə etiqadqılarnin Məsihdə kütquzuluxioşa simwol, xundakla bexarət bolidu.

(2) «Suşa qəməldürülüx»ning əzi muxu ixkə simwol yaki sürət bolidu; Nuh wə ailisidikilərnin kəmigə kirip ölüm kəlkünligigə qəməldürülüp andın «yengi dunya»oşa

«Petrus «1» »

qikkinidək, etiqadqılar Məsihdə ölüm süyigə qemüldürülüp yengi bir həyatka qikidu.

Petrus muxu səkkiz jan «**su arkilik kutkuzuldi**» dəydu. Buningdin kerimizki, Petrusning təkitligini «ölümdin kutkuzulojan» əməs, bəlki «rəzil bir dunyadin azad qilinojan» degənliktur.

(3) Petrus «**suoşa qemüldürülüş... bizni hazır kutkuzuwatidu**», dəp yazidu. Muxu yərdə u oqurmanlirining hurapiy qūxinip qalmasıliqining aldini elixi üqün roxan halda «adəmni kutkuzidiojan ix... (qemüldürülüştə) «**bədənning kirdin tazilini əməs...**»» dəp ukturidu. Demək, adəmni kutkuzidiojan ix suoşa qemüldürülüştikisi sirtki yuyunux yaki murasim xəkli əməs, bəlki etiqadqining kəlbidə Huda bilən ötküzidiojan sodisidin ibarət, degənni təkitləydu. Nemixka «soda» dəymiz? Biz ərziməs gunahkar həyatimizni towa bilən Hudaşa tapxurup bibaşa mənngülük həyatka tegiximiz. Kim bundak «soda»ni halimisun? Petrus muxu ayəttə grek tilidiki «eperotoma» («tələp») degən sözni ixlitidu. Adəttə muxu söz sot məhkimisidə ixlitilidiojan sez bolup, öz həqqini izdəyidiojan adəmning sotqioşa boləjan təlipini bildüridu. Bu sözni yənə «jawab, inkas» dəp tərjimə kilişkə bolidu. Əmma Petrusning «orma həyti»də eytkən səzlişigə qarışak muxu ayəttə «tələp» dəp tərjimə kilişkə tooşra kelidu. Xu küni Petrus nuroşun Yəhudiy yurtdaxlirioşa söz kiliş ularoşa, Rəb Əysaning ölümigə silər məs'ul boləjansilər dəp jakarliojanidi. Ular intayin qorqup wə azablinip uningdin: «**Əmdi, kərindaxlar, zadi nemə kilişimiz kerək?**» dəp soraydu. Petrus ularoşa mundak jawab beridu: —

«**Towa qilinglar, hərbinglar Əysa Məsihning namida gunahlırlinglarning kəqürüm kilişini üqün qemüldürüşni qəbul qilinglar, wə xundak kilsanglar Hudaning iltipati boləjan Muxəddəs Roh silərgə ata kilişidi. Qünki bu wədə silərgə wə silərlə bəilirlinglaroşa, yirəktə turuwatkanlarning həmmisigə, yəni Pərwərdigar Hudaşimiz Əzigə qəqirəjanlarning həmmisigə ata kilişidi**» («Ros.» 2:38–39).

Demək, ikki xərt (towa qilinglar, Əysa Məsihning namida qemüldürülüşlər) ada qilinojan bolsa, ikki nətişə (gunahlırlarning kəqürüm kilişini, Muxəddəs Rohning iltipati kilişini) bar bolidu. Xunga biz «suoşa qemüldürülüş»ni əslidə Huda insanlar üqün ularning Əzidin Muxəddəs Roh arkilik yengi həyatni tiləş yoli qilojan, dəp ixinimiz. Baxqışə eytkəndə, «suoşa qemüldürülüş» «**pak wijdanning ... Hudadin tiligən təlipi**» bolidu. Bundak tələp birsining «Dərdmən bir gunahkarmən, halas, xundakla Sən Hudaning Əz söz-kalamışoşa yüz pirsənt taynixtin baxkə heqkəndak tələp qiloşudək əsasim yok, yaki həkukum yoktur» degəndək duasi bolidu. Birsining əzining gunahkar ikənlikini tonup yetixi bundak tələpning bərdinbir küşlük əsasi bolidu. Bundak kixi «bilidiojan gunahlırim boyışə towa kildim, sening əmrışigə itaət kiliş, Əysa Məsih mening Rəbbim wə Kutkuzoşuqum degən etiqadimni ipadiləp suoşa qemüldürüldüm; əmdi xərtlirini ada kildim, manga wədə qilojan yengi həyatni ata qiloşaysən!» dəyidiojan bolidu. Mana bu Petrus eytkən, Huda bəkitkən «tələp»; xu təşəptin eytkəndə, «**suoşa qemüldürülüş adəmni kutkuzidu**».

Bundak deşinimiz, adəm suoşa qemüldürülüşni tehi qəbul kilişiojan bolsa, Huda uningə Muxəddəs Rohini hərşiz bərməydu, deşinimiz əməs. Məsələn, Korniliy wə pütün ailisidikilər suoşa qemüldürülmışən halda Muxəddəs Roh ularoşa ata qilinojan («Ros.» 10-bab). Huda xundak muwapiş kəşə hərdaim Əzi qəyoşan xərtlərdin sirt ix kəşərkə ərkən bolidu. Ləkin bərsi Rəbning «suoşa qemüldürülüşlər» degən əmrini qūxinip turup, itaət kilişni rət qilojan bolsa, Muxəddəs Rohni qəbul qiloşuqi bolalmaydu, dəp qarəymiz.

«Petrus «1» »

(22)

«(Məsih tirilip ərxə qikip, pərixtilər, barlik rohiy hokukdarlar wə küqlüklər uningəja bosunduruldi wə u Hudaning ong yenida turmakta)»

Bu ayətni 21-ayət bilən birləxtürüp oylisak, kərüimizki, insaniyətkə Hudaning Rohini, xundakla yengi həyatni Ata Kiloquqi bolsa, ərxə kətürülgən Əysa Məsihning Özidur («Yh.» 15:26, 16:13-15, «Luka» 24:49, «Ros.» 2:32-33ni kərüng).

4:6

«Xunga dəl xu səwəbtin, əlgənlər əttə yaxawatқан insanlar soraq kılınıdiqandək soraq kılınıp, Hudaqja nisbətən rohta yaxısun dəp, ularoqımu hux həwər yətküzülgən».

Bu ayətkə xərh berix kəp alimlarning bexini qaymaqturup qoyqan.

Birinqidin, Petrus ayəttə tiloqa aloqan «əlgənlər» degən kim?

Bu tooqruluk az degəndə bəx pikir bolqan: —

(a) Bu hazırkı yaki ətkəndə yaxioqan «rohiy əlgən», yəni Hudani tonumaydioqan adəmlərni kərsitidu. Lekin undaqta nemixka Petrus «**hux həwər ... jakarlanqan**» (peil «ətkən zaman» xəklidə) dəydu? U muxu səzni eytkən wəqıttə hux həwər jismaniy tərəptə tirik, lekin «rohiy jəhəttə əlgən»lərgimu ohxaxla jakarliniwatқан əməsmidi?

(ə) Ətkənki bir dəwrdiki, etiқad yolida azab tartip, qurban bolqanlarni kərsitidu. Bu kəzkaraxta bolqan alimlar: «(Ular) insanlarning əlqimi bilən soraq kılinoqan bolsimu,...» (demək nahək əlüm jazasioqja məhkum kılinoqan bolsimu...)» dəp tərijimə kılidu. Bu alimlarning pikriqə, Petrus bu adəmlərni hazır «rohta yaxawatidu» dəp kərsitidu. Əmdi (bu alimlarning pikriqə) Petrus öz okurmənlirigə, muxu əlgən kərindazlirimizdək ziyankəxlikkə hazır uqrawatsakmu, ahir berip Huda bizning durus yolda mangojanlikimizni ispatlaydu, dəp riqbətləndürməkqi.

Bizningqə bu hil kəzkaraxtikilərnin grek tilidiki «hina» (mənsi «səwəb,...», «məksət,...» «...üqün») degən səzni qüxinixidə məsilə bar. Bu səzni ixlitixidin xu kərüniduki, «əlgənlərgə hux həwər yətküzülük»ning məksiti dəl u tiloqa aloqan **xu «soraq kılınıx»ni öz iqigə alidu**.

(b) «Əlgənlər» İnjl dəwridin ilgiri yaxioqanlarni kərsitidu; bu kixilər hazır həmmisi əlgən, əlwəttə. Undaqta, mənsi məlum birsı (Məsih bolsa kerək — əlgəndin keyin tirilgüqə bolqan arilikta) təhtisarada turuwatқан bu əlgənlərnin rohlirining yenioqja berip hux həwərnı yətküzgən, deməklıktur.

(p) Petrus muxu yərdə grek tilida pəkət «əlgənlər» dəp, «barlik əlgənlər» demigəqkə, mumkinqiliki barki, uning mənsi pəkət «birnəqqə əlgənlər» yaki məlum bir türküm əlgənlərni kərsitixi mumkin. Alayluq, uning kəzdə tutqini 3:20də kərsitilgən «**Nuh pəyoqəmbərning künliridə, kəmə yasiliwatқан məzgildə Huda səwrqanlık bilən kixilərnin towa kılınıni kütkinidə, Uningəja itaətsizlik kılqan**»larning rohlirimidu? Əgər xundak bolsa, nemixka hux həwər əlahitən pəkət xu türküm kixilərgila yətküzülgən? Ular muyəssər bolqan nur topandin keyinki dəwrdikilər muyəssər bolqınidin az bolqanmu?

«Petrus «1» »

(t) Bolmisa, bu «**elgənlər**» hux həwər tarqitilixtin tartip yaxıoqan, lekin uni anglax pirsiti bolmay elgənlərmu? Undak bolsa, nemə üqün undak pirsət Injil dəwridin ilgiri yaxıoqanlaroqimu təminlənmigən?

Bu məsələ toqruluk esimizdə tutuximiz kerəkki, Petrus Hudaning ziyankəxlikkə uqrioqan məmin bəndilirini rıqəbtəndürməkqi idi. Bu ziyankəxliklər ularning «əyx-ixrətlərgə berilmigənlik», xundakla Məsihni jakaraxliri tüpəylidin boləqan bolup, bəlkim Yəhədiy əməslər təripidin mazak kılıxlar yaki həkərləxlərdin wə Yəhədiy həlqi təripidin kəzoqaloqan zorəwanlıktin tərkib tapqan boluxi mumkin. Bu ayət «Qünki» bilən baxlinidu. Petrus (4:5)də Məsihning insanlarning həmmisini («tiriklər bolsun, elgənlər bolsun») sorakqə tartidıoqanlıqini təkitligəndin keyin, 6-ayəttə bəlkim bu dəwrdimu həmmə adəmnıng hux həwərnı anglaxkə mohtajlıqini təkitləməkqi boləqan boluxi mumkin.

Bu ayət toqruluk yənə bir soal bar: — «**Əttə yaxawatqan insanlar sorak kılınıdıoqandək sorak kılınıp**», «**Hudaqə nisbətən rohta yaxısun**» degən ikki səz nemini kərsitidu?». Həq bolmioqanda birinqi səzning mənisı: «Ular («elgənlər») təndə hazır yaxawatqan kixilər sorak kılınıdıoqan elqəmdə sorak kılınıdu» — demək, ular Hudaning nijat kalamini qəbul qıləqan yaki qəbul kılmiəqiniəqə qarap sorakqə tartilidu. Əgər muxu ayəttə «ət» əyni mənidə, yəni insanning tenini kərsətsə, undakta «rohta yaxax» bəlkim hux həwərnı qəbul qıləqan muxu elgənlərnıng rohliri «rohıy» həyatqə igə bolidu, lekin jismani y tərəptin təndə tiriləxkə muyəssər bolmaydu.

Etirap qilimizki, həziroqıqə biz yukiriki bəx qüxəngə (həttə baxkə biri)din qəysisining həqıqət ikənliki toqruluk tehi muqim pikirgə kələliginimiz yok. Birək ayəttiki səzlərnıng addiy mənisigə qarap, Petrusni hux həwərnıng allıqəqan jismani y elgənlərnıng rohliriəqə yətküzölüxi toqruluk səzləwatidu, dəymiz. Hudaning nurini kütimiz!

4:19

«**Xuning üqün, Hudaning iradisi bilən azab-oqubət qəkkənlər yaxhi əməllərnı dawam kılıp, jenini wədisidə turidıoqan Yaratquqıoqə amanət kılıp tapxursun**»

Əmdi Petrusning «**wədisidə turidıoqan Yaratquqi**» degən səzi nemini kərsitidu? Yaratquqimiz nemigə yaki kimgə nisbətən «wədisidə turidıoqan», «ixənqlik» yaki «sadiq» bolidu?

Ixinimizki, bu aləhidə ibarə Hudaning barlıq nərsilərnı, bolupmu insanning əzini qongqur məqsət bilən yaratqanlıqini kərstidu. Gərqə gunahning dəhxətlik təsiri kainatqə kırıwəloqan bolsimu, bu məqsət həqəqəqan, həqəqəndək əzgərgini yaki əslidiki yənölüxtin burulup kətkini yoktur. Huda Əz yaratqınidin hərgiz yirək turup pərwəyim pələk deməydu; əksiəqə, gərqə kainat gunahlık hələtkə yikiləqan bolsimu, mehir-muhəbbitidin uning mohtajlıqıəqə qarap, kərəklikini təminləweridu.

Təwratning «Yaritilix» qismida, Hudaning aləmnı yaritixidiki omumi y xlar təswirləngəndə, qizik ix xuki, ibrani y tilida pəkət «Huda» («əlohim») degən isimlə tepilidu. Birək insanning yaritilixi bilən munasiwətlik təpsilatlıri təswirləngəndə, Hudaning aləhidə ismi «Yəhwəh» birinqi kətim pəyda bolidu. Uyoqur tilida bu isimni adəttə «Pərwərdigar» (Pərwix qıləuqi, Pərwixqi) dəp tərjimə kılıp kəlduk. «Mis.» 3:15tin biz Hudaning bu ismining: — «**Mən**

«Petrus «1» »

Özümdürmən» «Bən bar Boloquqidurmən» degən mənida ikənlikini qüxinimiz. Bu isim, xübhısızki, Hudaning özgərməs təbiitini ipadiləydu. «Mis.» 3:15tə Huda Musa pəyoqəmbərgə tət yüz yıl burun İbrahim, andin İshak və Yakup bilən tüzgən əhdisi tooqruluk səzləydu. İnsan bolsa bir həptə etməylə öz wədisini untup ketixi mumkin, lekin Hudaning wədiliri tət yüz yildin keyinmu ohxaxla inawətlıktur; U həqqaqan untumioğan.

İnsanni yaratqanda Huda: — **«Əz obraz-süritimizdə, Bizgə ohxax kılıp insanni yarıtaylı!»** degən nixanni bekitkən. İnsan gunah bilən yikiloqanda xu uluq nixani yokka qikqanmu? Qünki insan Hudaqa həq ohximioğanidi — mehrimanlıq, mulayimlik, muhəbbətlik, sehiy, diyanətlik, səmimiyyəki wəpədar bolup qikmioğanidi. İnsanda bu pəzilətlərlə dəl əksi kərləngən. Ləkin Huda kəndək bədəl təlixidin kət'ıynəzər hərdəim Əz səz-kalamioqa mutlək sadıq bolup («wədisidə turup») əməl kılmay qalmaydu. Xuning bilən gərqə bədili Əz Ooqlı Məsihnəng həyati boləqan bolsımu, U Məsihnəng qurbanlıqı arqılıq insanlarnəng Əzığə qaytix yolini mənəggügə aqқан.

«Barlıq iqlar Hudadındur; U bizni Məsih arqılıq Əzığə inaklaxturdi, xundakla bizgə inaklaxturux hizmitini tapxurdi: — demək, Huda Məsihdə adəmlərləng itaətsizliklərini ularning əyibi bilən həsəblaxmay, aləmnı Əzığə inaklaxturdi; xuningdək bizgə inaklaxturux həwirini amanət kılıp tapxurdi» («2Kor.» 5:18-19). Mana **«ixənqlik** (wədisidə turoqan) **Yaratqıqi»** degənləng həqıqıy mənisi! Uningə barlıq həmd-mubərəklər boləqay!